

FÉLÉVES JELENTÉS 2012

MAGYAR NEMZETI BANK

**Beszámoló az MNB 2012.
első félévi tevékenységéről**

A jelentés a 2012. június 30-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: dr. Simon András

1850 Budapest, Szabadság tér 8-9.

www.mnb.hu

TARTALOM

Tartalom	3
A) rész A Magyar Nemzeti Bank 2012. első félévi üzleti jelentése.....	5
1. Elnöki összefoglaló	5
2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden.....	7
2.1. Az MNB célja, alapfeladatai	7
2.2. Az MNB szervei, vezetői	8
2.3. A jegybank szervezete.....	11
3. Beszámoló az MNB 2012. I. félévi tevékenységéről	13
3.1. Monetáris politika	13
3.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	18
3.3. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek.....	20
3.4. Devizatartalék-kezelés	23
3.5. Készpénz-logisztikai tevékenység	27
3.6. Statisztikai szolgálat	30
3.7. A lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztésére irányuló jegybanki tevékenység	31
3.8. Az MNB eredményének alakulása	32
3.9. Az MNB gazdálkodása	34
3.10. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata.....	38
B) rész A Magyar Nemzeti Bank 2012. első félévi beszámolója.....	42
1. A Magyar Nemzeti Bank mérlege	42
2. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása	43
3. Kiegészítő melléklet	44
3.1. Az MNB számviteli politikája	44
3.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2012. I. félévi mérlegére és eredményére ..	47
3.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések	48
3.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	48
3.5. A központi költségvetés forint- és devizabetétei.....	48
3.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása.....	49
3.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések.....	49
3.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása.....	50
3.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	50
3.10. Egyéb devizakövetelések	51
3.11. Egyéb betétek és kötelezettségek	51
3.12. Az MNB Nemzetközi Valutaalappal szembeni pozíciója	53
3.13. Befektetett eszközök.....	54
3.14. Céltartalék és értékvesztés	57
3.15. Aktív és passzív időbeli elhatárolások.....	58

3.16. Saját tőke alakulása	58
3.17. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	58
3.18. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	59
3.19. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	61
3.20. A devizaállományok ártértékeléséből származó eredmény összetevői	63
3.21. Bankjegy- és érmegyártás költsége	63
3.22. Egyéb eredmény	63
3.23. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	64
3.24. A banküzemi bevételek és ráfordítások alakulása	64
3.25. Létszám- és béradatok	65

A) RÉSZ A MAGYAR NEMZETI BANK 2012. ELSŐ FÉLÉVI ÜZLETI JELENTÉSE

1. Elnöki összefoglaló

Az éves infláció 2012 első félévében 5 százalék felett alakult, így számottevően meghaladta az MNB 3 százalékos célját. A reálgazdasági inflációs nyomás a visszafogott hatóságiár-intézkedések miatt és a nyomott keresleti környezetben továbbra is mérsékelt, az adóintézkedések azonban cél fölött tartják az inflációt. Az árindexet idén az év eleji áfa- és jövedékiadó-emelések, jövőre pedig a Széll Kálmán-terv keretében bejelentett új adóintézkedések emelik. A júniusi előrejelzés szerint az adóemelések hatásának kifutása után 2013 végére az inflációs cél közelébe mérséklődő árindex várható. 2012-ben a hazai gazdaság visszaesésére lehet számítani, és a növekedés csak 2013-ban indulhat meg. A Monetáris Tanács (továbbiakban MT) az első félévben nem változtatott az alapkamat mértékén. A félév végén kiadott MT-közlemény szerint a változékony kockázati környezet és a célt hosszabb időszakon keresztül meghaladó infláció továbbra is óvatos monetáris politikát indokolnak.

Az MNB monetáris politikai eszköztára 2012 első félévében tovább bővült. Februárban új jelzáloglevél-vásárlási programot jelentett be az MNB; ennek elindítására a szükséges jogszabály elfogadását követően kerülhet sor. Ugyancsak februárban zárultak le a végtörlesztésekhez kapcsolódó euroeladási tenderek.

A jegybank április óta havonta kétéves futamidejű, változó kamatozású forinthitelre vonatkozó tendert hirdet meg, és ugyanekkortól kibővítette a jegybanki hitelműveletek fedezeti körét is. Az MNB a törlesztési késedelemmel érintett devizakölcsönök törvényben előírt forintra váltásához szükséges eurót devizaeladási tenderen kínálta fel május és június hónapokban az érintett hitelintézetek számára.

A forintpiaci eszköztárban történt módosítások a banki hitelezési képesség javítását, míg az új euroeladási tender a forint árfolyamának védelmét és a bankok árfolyamkockázatának mérséklését célozták meg.

2012 első félévében a magyar pénzügyi közvetítőrendszer sokkellenálló képessége erős volt, ugyanakkor egyre kevésbé támogatta a gazdasági növekedést, és megnőtt a drasztikus hitelszűke kialakulásának esélye is. A külföldi források kiáramlása, a jelentős mértékű swapállományhoz kapcsolódó kockázatok, a romló eszközminőség és a portfóliótisztítási korlátok további kockázatokat jelentenek.

2012 első félévének pénzforgalmi szempontból kiemelt jelentőségű eseménye a napközbeni átutalás bevezetése volt. Az átutalási megbízások – adott bankon kívüli – napközbeni teljesítését biztosító rendszer előkészítése az első félévben befejeződött, és ennek eredményeként 2012. július 2-án elindult az új rendszer, amely az elektronikusan benyújtott átutalási megbízások teljesítési idejét 1 nap helyett legfeljebb 4 órára rövidíti le.

A VIBER volumenben és értékben is növekvő forgalom mellett működött 2012 első félévében. A tőzsdei azonnali piacokon a nemteljesítések gyakorisága 2012 első öt hónapjában is 2011-hez hasonlóan alakult. A teljesítési határidő 2012 júniusában történt meghosszabbításának köszönhetően a tőzsdei azonnali piacokon a nemteljesítések előfordulásának valószínűsége csökkent.

2012 első félévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 35,6 milliárd euro volt, ami 2,2 milliárd euro csökkenést jelent 2011. év végéhez képest. A változás elsődleges okai az államadósság-kezeléshez kapcsolódó kifizetések, valamint a végtörlesztéshez kapcsolódó devizaeladások, melyeket az Európai Bizottságtól befolyt transzferek csak részben ellensúlyoztak.

2012. június 30-án a forgalomban lévő bankjegyek és érmék értéke 2670 milliárd forint volt. Az év elején piaci bizonytalanságok hatására átmenetileg erőteljesebben növekedett a készpénzkereslet, e többletkészpénz jelentős része azonban március végére visszaáramlott az MNB-be. A második negyedévben a forgalomban lévő készpénz mennyisége érdemben nem változott, a forintbankjegy-

hamisítványok száma pedig kismértékben csökkenni kezdett. A hamisítványok minőségére jellemző, hogy bár rátekintésre gyakran megtévesztőnek bizonyulnak, ugyanakkor egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva vagy mozgatással) és/vagy a kombinált UV-A- és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

Az MNB 2012 első félévi eredménye 27,2 milliárd forint nyereség volt, mely a 2011. első félévi veszteséghez képest 95,7 milliárd forintos javulást jelent. Mindez a devizaárfolyam-változásból származó realizált nyereség jelentős emelkedéséhez köthető, amit a gyengébb forintárfolyam és a deviza-jelzáloghitelek végtörlesztéséhez kapcsolódóan bevezetett euroeladási tenderek miatt megemelkedő devizaeladások okoztak.

A Magyar Nemzeti Bank törvényben rögzített alapfeladatainak támogatásaként a félév során tovább folytatta a lakosság és különösen a fiatalok pénzügyi kultúrájának fejlesztését célzó tevékenységét. Az első félév programjai közül a Látogatóközpont oktató és hétvégi kihelyezett programjai mellett a középiskolás diákok pénzügyi tájékozottságának növelését célzó *A pénz beszél!* tájékoztató kiadvány országos terjesztése, valamint a *Monetary* vetélkedősorozat emelhető ki.

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden

A társaság cégneve: Magyar Nemzeti Bank

Székhelye: 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.

Működési formája: részvénytársaság. A részvénytársaság elnevezést – és erre tekintettel a működési forma (zártkörűen működő részvénytársaság) megjelölését, illetve annak rövidítését (Zrt.) – az MNB cégnevében nem kell feltüntetni.

Alapítás éve: 1924

Tulajdonosa (részvényese): magyar állam – képviseli: az államháztartásért felelős miniszter

Tevékenységi köre: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2011. évi CCVIII. törvényben (a továbbiakban: MNB tv.) meghatározott

Jegyzett tőkéje: 10 milliárd forint

2.1. Az MNB célja, alapfeladatai

Az MNB speciális részvénytársasági formában működő jogi személy, tevékenységét a 2012. január 1-jén hatályba lépett MNB tv.-ben meghatározott körben végzi. A Magyar Nemzeti Bank a Központi Bankok Európai Rendszerének tagja.

A bank elsődleges céljairól, alapvető feladatairól, intézményi, működési, személyi és pénzügyi függetlenségéről, működéséről rendelkező MNB tv. – az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 127. cikkével összhangban – deklarálja, hogy az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A jegybank e cél veszélyeztetése nélkül – a rendelkezésére álló monetáris politikai eszközökkel – támogatja a kormány gazdaságpolitikáját.

Az MNB tv. – az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 130. cikkével összhangban – a jegybank függetlenségét is rögzíti. A jegybanki függetlenség alapján az MNB, valamint szerveinek tagjai az MNB tv.-ben foglalt feladataik végrehajtása és kötelességeik teljesítése során függetlenek, nem kérhetnek és nem fogadhatnak el utasításokat a kormánytól, az Európai Központi Bank kivételével az Európai Unió intézményeitől, szerveitől és hivatalaitól, a tagállamok kormányaitól vagy bármilyen más szervezettől, illetve politikai párttól. A kormány vagy bármilyen más szervezet köteles tiszteletben tartani ezt az elvet, és nem kísérelheti meg az MNB, valamint szervei tagjainak befolyásolását feladataik ellátása során.

Az árstabilitás elérése és fenntartása mellett, illetve annak érdekében a bank a törvényben rögzített alapvető feladatait látja el, így:

- meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;
- kizárólagos jogosultként törvényes fizetőeszköznek minősülő bankjegyet és érmét bocsát ki, ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is;
- a magyar gazdaság külső stabilitásának megőrzése érdekében hivatalos deviza- és aranytartalékokat képez és kezeli azt;
- a devizatartalék kezelésével és az árfolyampolitika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez;
- felvigyázza a fizetési és elszámolási, valamint értékpapír-elszámolási rendszereket, ennek keretében felvigyázza a rendszer, valamint a központi szerződő fél tevékenységét végző szervezet tevékenységét e rendszerek biztonságos és hatékony működése, továbbá a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében, továbbá az MNB tv.-ben meghatározott jogkörében részt vesz e rendszerek kialakításában;
- a feladatai ellátásához szükséges statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra;

- más felelős hatóságokkal együttműködve támogatja a hitelintézetek prudenciális felügyeletére és a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitására vonatkozó politika hatékony kialakítását és vitelét; ennek érdekében különösen feltárja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét fenyegető üzleti és gazdasági kockázatokat, elősegíti a rendszerszintű kockázatok kialakulásának megelőzését, valamint a már kialakult rendszerszintű kockázatok csökkentését vagy megszüntetését.

Az MNB számára ezeken túl törvény állapíthat meg feladatot, amelynek összhangban kell állnia az MNB-nek az MNB tv.-ben meghatározott jegybanki feladataival és felelősségével. A fentiekén túl az MNB egyéb tevékenységet csak elsődleges célja és a felsorolt alapvető feladatai teljesítésének veszélyeztetése nélkül – jogszabályban meghatározottak szerint – folytathat.

A jegybanki függetlenség jegyében az árstabilitás elérését és fenntartását szolgáló monetáris politikát, az annak érvényesítését szolgáló eszközöket a bank az MNB tv.-ben foglalt keretek között önállóan alakítja ki. Ilyen eszköz egyebek mellett, hogy az MNB számlavezetési körében betétet fogad el, és megfelelő biztosíték ellenében – az MNB tv. szerinti korlátozással – hitelt nyújt; nyíltpiaci műveletek és visszavásárlási megállapodások keretében értékpapírokat vásárol, elad és közvetít az azonnali és származtatott piacokon; saját értékpapírokat bocsát ki; árfolyamokat, kamatokat befolyásol és meghatároz; értékpapírokat számítol le (visszleszámítol); szabályozza a kötelező tartalékot; vagy egyéb jegybanki eszközöket alkalmaz.

2.2. Az MNB szervei, vezetői

Az MNB egyszemélyes részvénytársasági formában működő jogi személy. A részvénytársaságokra vonatkozó általános szabályokat, így a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény rendelkezéseit az MNB tekintetében az MNB tv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

A magyar államot mint részvénytulajdonost az államháztartásért felelős miniszter képviseli. Az MNB-ben közgyűlés nem működik.

A részvényes részvényesi határozattal jogosult dönteni az alapító okirat megállapításáról és módosításáról, a könyvvizsgáló megválasztásáról, visszahívásáról és díjazásának megállapításáról. 2012. január 1-jét követően a korábban a részvényes hatáskörébe tartozó egyes kérdések – így az MNB számviteli beszámolójának megállapítása, az osztalék fizetéséről való döntés meghozatala – az igazgatóság hatáskörébe tartoznak.

Az MNB elnökének, alelnökeinek, a Monetáris Tanács további tagjainak, továbbá a felügyelőbizottság tagjainak díjazását, szemben más részvénytársaságokkal – a függetlenség garanciájaként – nem a részvényes, hanem az MNB tv. határozza meg.

Ugyancsak az MNB tv. határozza meg az MNB szerveit, a következőképpen: Monetáris Tanács, igazgatóság, felügyelőbizottság.

Az MNB legfőbb döntéshozó szerve a Monetáris Tanács.

A Monetáris Tanács hatáskörébe tartozik:

- az MNB tv.-ben meghatározott feladatokkal kapcsolatos döntés, ennek keretében: a tartalékráta és a tartalék után fizetendő kamat mértékéről való döntés, az árfolyamrendszerrel kapcsolatos döntés, valamint a rendszerkockázatok feltárásával és kezelésével kapcsolatos jegybanki feladatokra vonatkozó döntés, ideértve a hitelintézeteknek szükséghelyzetben történő rendkívüli hitelnyújtásra, illetve az Országos Betétbiztosítási Alapnak való hitelnyújtásra vonatkozó döntést;
- az MNB elnöke javaslata alapján az alelnökök hatásköréről történő döntés;
- a Monetáris Tanács hatáskörébe tartozó feladatokkal kapcsolatos kommunikáció módjáról történő döntés;

- mindazon döntések végrehajtása, amelyeket a vonatkozó döntésben a Monetáris Tanács saját hatáskörében tart; továbbá
- döntés minden olyan további kérdésben, amit törvény, az alapító okirat vagy a belső eljárási szabályzat (a testület ügyrendje) a Monetáris Tanács kizárólagos hatáskörébe utal.

A Monetáris Tanács tagjai: az MNB elnöke mint a Monetáris Tanács elnöke, az MNB alelnökei, továbbá az Országgyűlés által hat évre választott tagok. A Monetáris Tanács legalább öt, legfeljebb kilenc tagból áll.

A Monetáris Tanács évente – az évi első ülésen – az MNB alelnökei közül elnökhelyettest választ, aki az elnököt – rendelet kiadása kivételével – akadályoztatása esetén helyettesíti. 2012-ben a testület Karvalits Ferenc alelnököt választotta meg elnökhelyettesnek.

A Monetáris Tanács tagjai 2012-ben:

- Simor András elnök, a Monetáris Tanács elnöke,
- Karvalits Ferenc alelnök, a Monetáris Tanács elnökhelyettese,
- Király Júlia alelnök,
- Bártfai-Mager Andrea,
- Dr. Gerhardt Ferenc,
- Dr. Cinkotai János Béla,
- Dr. Kocziszky György.

Az MNB tv. új működési modellt is meghatározott: testületi irányítási és döntéshozatali mechanizmust vezetett be, megszüntetve a bank elnökének egyszemélyi felelősségét a Monetáris Tanács döntéseinek végrehajtásáért és a bank működésének irányításáért.

Ezen változás megkövetelte a bank teljes irányítási struktúrájában a döntéshozatali rend, a feladatkörök, hatás- és jogkörök áttekintését és a működésirányítási rend átalakítását, amire az MNB tv. által biztosított határidőn belül sor került. Az igazgatóság 2012. március 29-i megalakulását megelőzően a testület hatásköreit az MNB elnöke vagy az általa átruházott hatáskörben eljáró személy gyakorolta a 2011. december 31-én hatályos jogszabályi rendelkezések alkalmazásával az MNB tv.-nek megfelelően.

Az MNB tv. alapján a Monetáris Tanács döntéseinek végrehajtásáért, valamint az MNB működésének irányításáért az **igazgatóság** felel.

Az igazgatóság hatáskörébe tartozik:

- a Monetáris Tanács által hozott döntések végrehajtásának irányítása;
- az MNB számviteli beszámolójának megállapítása, az osztalék fizetéséről való döntés meghozatala;
- az üzletvezetésről és az MNB vagyoni helyzetéről szóló, a részvényesnek küldendő jelentés tervezetének jóváhagyása;
- az MNB szervezetével és belső irányításával összefüggő kérdések jóváhagyása;
- az MNB működésével, illetve feladatainak ellátásával kapcsolatos szakmai tervek és programok – ideértve a fejlesztési és működési költségtervet is – jóváhagyása;
- a felügyelőbizottság hatáskörébe nem tartozó feladatok tekintetében az MNB belső ellenőrzési szervezetének irányítása, valamint a belső ellenőrzés tapasztalatainak és tervének megtárgyalása;

- a munkaviszonyból származó jogokkal és kötelezettségekkel, ezek gyakorlásának, illetve teljesítésének módjával, az ezzel kapcsolatos eljárás rendjével összefüggő kollektív szerződés-módosítás és
- a számlavezetési jegybanki jogosultságokkal kapcsolatos döntések meghozatala.

Az MNB ügyvezető szerveként működő igazgatóság tagjai a bank elnöke mint az igazgatóság elnöke és a bank alelnökei.

A Monetáris Tanács és az igazgatóság feladataira, működésének rendjére vonatkozó rendelkezéseket az MNB tv., a bank alapító okirata, szervezeti és működési szabályzata, illetve az e testületek által megalkotott ügyrendek tartalmazzák.

A bank MNB tv.-ben meghatározott cél- és feladatrendszerének megvalósítása és az MNB működésirányításának támogatása érdekében a bankban **döntéshozatalt támogató testületek** működnek, amelyek feladata: az igazgatósági tagok hatáskörébe utalt, az igazgatóság ügyrendjében meghatározott kérdésekben való döntéshozatal támogatása.

A Pénzügyi rendszert felvigyázó bizottság feladata, hogy a pénzügyi közvetítőrendszer, a pénzügyi piacok, a pénzügyi infrastruktúra működésével kapcsolatos (az igazgatóság ügyrendjében kijelölt, a bizottság elnökeként eljáró igazgatósági tag hatáskörébe tartozó) jegybanki döntéseket a döntések előkészítésével, javaslatokkal, véleményezéssel támogassa.

Az Eszköz-forrás bizottság (ALCO) feladata, hogy a bank mérlegét érintő, devizában végzett tevékenységével kapcsolatos (az igazgatóság ügyrendjében kijelölt, a bizottság elnökeként eljáró igazgatósági tag hatáskörébe tartozó) jegybanki döntéshozatalt a döntések előkészítésével, javaslatokkal, véleményezéssel támogassa.

A Tulajdonosi bizottság feladata, hogy a bank befektetéseit érintő egyes döntési jogkörök gyakorlása során (az igazgatóság ügyrendjében kijelölt, a bizottság elnökeként eljáró igazgatósági tag hatáskörébe tartozó) a jegybanki döntéshozatalt a döntések előkészítésével, javaslatokkal, véleményezéssel támogassa.

Az MNB ellenőrzését a részvényes által megválasztott könyvvizsgálón kívül az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság végzi.

Az **Állami Számvevőszéknek** az MNB feletti ellenőrzési jogköréről az Állami Számvevőszékről szóló törvény rendelkezik. Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az MNB gazdálkodását és az MNB tv.-ben foglaltak alapján folytatott, az alapvető feladatok körébe nem tartozó tevékenységét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy az MNB a jogszabályoknak, az alapító okiratának és a részvényes határozatainak megfelelően működik-e.

Az MNB könyvvizsgálójának a megválasztását, illetve visszahívásának kezdeményezését megelőzően az Állami Számvevőszék elnökének véleményét ki kell kérni. A könyvvizsgáló megválasztásáról és visszahívásáról, valamint díjazásának megállapításáról a részvényes részvényesi határozattal dönt.

A **felügyelőbizottság** az MNB tv. alapján a bank folyamatos tulajdonosi ellenőrzésének szerve. A felügyelőbizottságnak az MNB tv.-ben meghatározott ellenőrzési hatásköre nem terjed ki a bank alapvető feladataira és azoknak az MNB eredményére gyakorolt hatására. Így a gazdasági társaságokról szóló törvényben a számvitelről szóló törvény szerinti beszámolóval összefüggésben előírt jelentését ezen korlátozásoknak megfelelően készíti el.

A felügyelőbizottság MNB tv.-ben meghatározott tagjai az Országgyűlés által választott elnöke, az Országgyűlés által választott további három tag, továbbá az államháztartásért felelős miniszter képviselője és az államháztartásért felelős miniszter által megbízott szakértő.¹ A felügyelőbizottság

¹ Az MNB tv. felügyelőbizottság tagjaira vonatkozó rendelkezései nem érintették a korábbi MNB tv. (2001. évi LVIII. tv.) szerinti felügyelőbizottsági tagok megbízatását.

Országgyűlés által választott elnökét a kormánypárti, az Országgyűlés által választott további tagokat a képviselőcsoportok jelölik.

A tagok megbízatása az Országgyűlés megbízatásának időtartamára szól, és az Országgyűlés megbízatásának megszűnéséig tart.

Az MNB felügyelőbizottságának tagjai 2012-ben:

- Járai Zsigmond, elnök,
- Dr. Katona Tamás,
- Madarász László,
- Dr. Róna Péter,
- Dr. Szényei Gábor András,
- Varga István,
- Nátrán Roland (az államháztartásért felelős miniszter képviselője),²
- Dr. Thuma Róbert (az államháztartásért felelős miniszter által megbízott szakértő).

Az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság tekintetében közös, hogy jegybanki alapvető feladatot jelentő tevékenységek ellenőrzésére nem jogosultak.

2.3. A jegybank szervezete

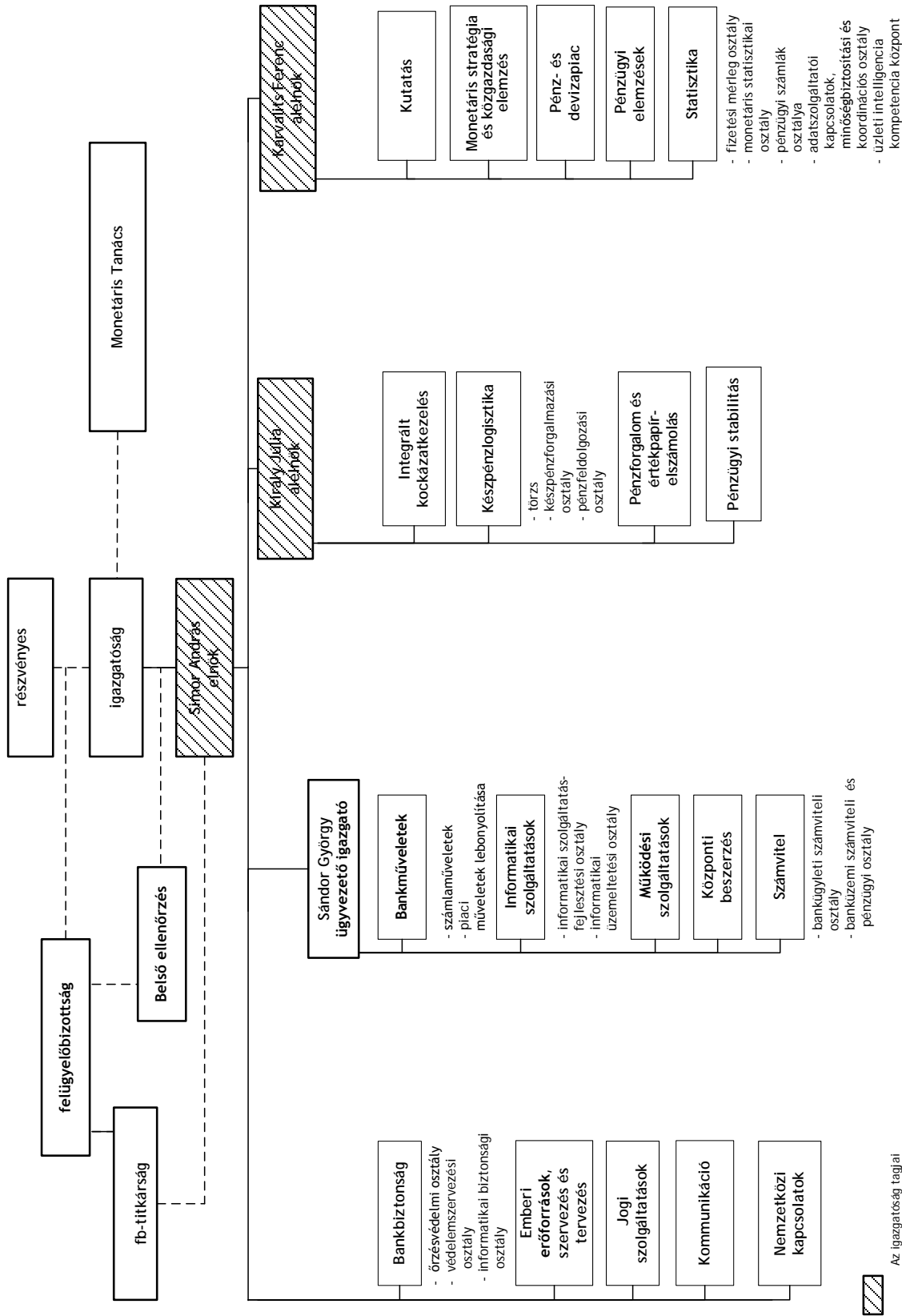
A bank szervezeti célkitűzése, hogy szakmailag és a működési feltételeket tekintve példamutató legyen és a legkiválóbb jegybankok közé tartozzon. 2007-ben elfogadott stratégiájának jelmondata: „A Magyar Nemzeti Bank a stabilitásért”. Ennek alapján a jegybank legfontosabb feladata biztosítani a gazdaság egészséges fejlődéséhez szükséges stabilitást az árstabilitás, a pénzügyi közvetítőrendszer, a fizetési rendszer és a fizetőeszköz stabilitása terén egyaránt.

A bankban 20 szervezeti egység működik az elnök és a két alelnök, illetve egy ügyvezető igazgató felügyelete alatt.

A munkaszervezet 2012. június 30-i felépítését a szervezeti ábra szemlélteti.

² Az államháztartásért felelős miniszter képviselője 2012. július 1-jétől Nátrán Roland helyett Palotai Dániel.

A Magyar Nemzeti Bank mint részvénytársaság szervezeti felépítése
2012. június 30.

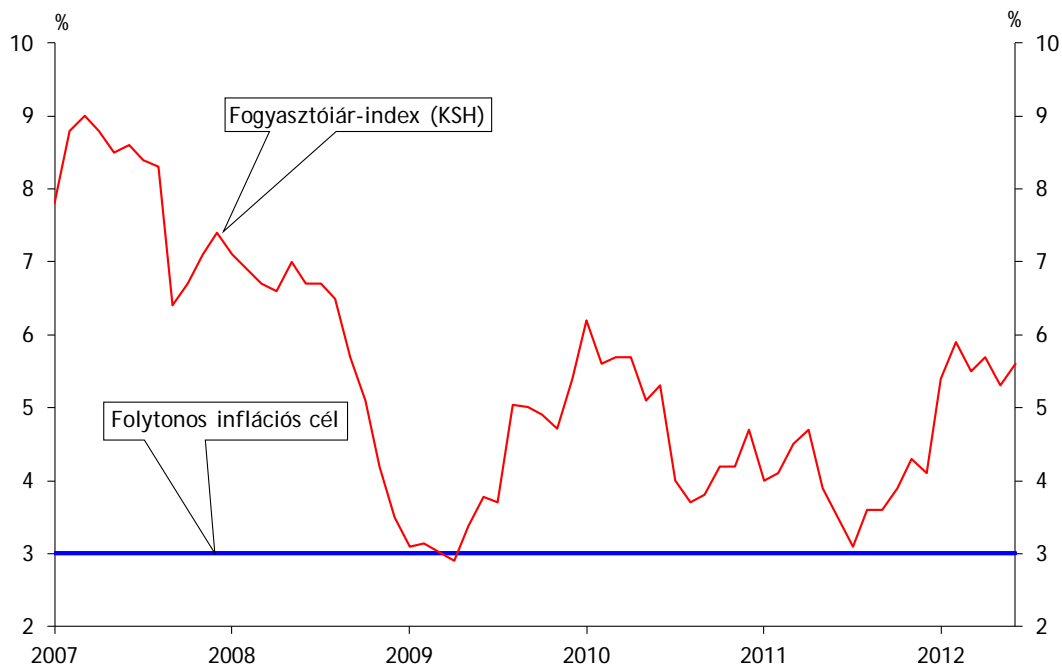
3. Beszámoló az MNB 2012. I. félévi tevékenységéről

3.1. Monetáris politika

Inflációs folyamatok 2012 első félévében

Az éves infláció 2012 első félévében 5 százalék felett alakult, így számottevően meghaladta az MNB 3 százalékos célját. A magas árindexet elsősorban a kormányzati adóemelések okozták, az adóváltozásoktól megtisztított fogyasztóiár-index 3 százalék közelébe csökkent az időszak végére.

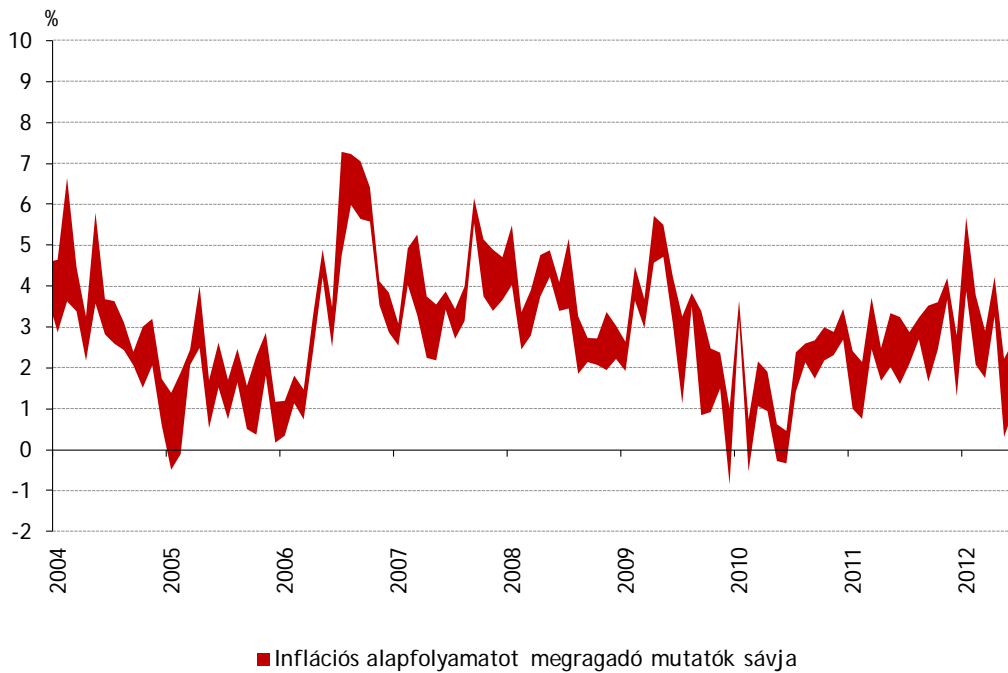
1. ábra: Az inflációs cél és az infláció alakulása a folytonos cél kijelölése óta

Forrás: KSH, MNB.

Az adóváltozásoktól megtisztított, inflációs alapfolyamatokat megragadó rövid bázisú mutatók az év elején emelkedtek. Emögött közvetett módon az áfaemelés állhatott, ami lehetőséget teremtett a vállalatok számára egy koordinált – az adóemelés közvetlen hatásán felüli – áremelésre. A mutatók ezt követően korrigálódtak, és az elmúlt hónapokban a 2011. évinél némileg alacsonyabban, 2 százalék körül alakultak.

2. ábra: Inflációs alapfolyamatot megragadó mutatók

Forrás: MNB.

Az adóváltozásoktól megtisztított inflációs index év eleji gyorsulása átmenetinek tekinthető, az iparcikkek és a piaci szolgáltatások inflációja az év eleji megugrást követően korrigálódott, és a gyenge kereslet továbbra is meghatározó az árindex alakulásában. A folyamatokat részletesebben elemezve megállapítható, hogy a nem tartós iparcikkek árait a nyersanyag- és üzemanyagköltségek növekedése és a tavaly ősztől gyengébb árfolyam emelte, a tartós iparcikkek körében azonban a gyenge belföldi kereslet hatására általánosnak tekinthető az árcsökkenés. A piaci szolgáltatások éves inflációja a januári megugrást követően folyamatosan mérséklődik. A feldolgozott élelmiszerek inflációjának év eleji gyorsulásához a gyenge árfolyam, a magas üzemanyagárak, illetve a növekvő termelői árak egyaránt hozzájárulhattak, amit a következő hónapokban korrekció követett.

A maginfláción kívüli tételek közül a feldolgozatlan élelmiszerek árai, összhangban a mezőgazdasági termelői árakkal, enyhén emelkedtek az előző év végéhez képest. A hazai üzemanyagárak a világpiaci olajárakat és az árfolyam elmozdulásait követve április közepéig jelentősen emelkedtek, majd azt követően fokozatosan mérséklődtek. A szabályozott árak alakulása visszafogott volt, ami a mérsékeltebb infláció irányába hatott.

1. táblázat: A fogyasztóiár-index és komponensei
(százalékos változás az előző év azonos időszakához képest)

	2009	2010	2011	2012	
				I. n.év	II. n.év
Maginfláció	4,1	3,0	2,7	5,1	4,9
Feldolgozatlan élelmiszerek	5,0	6,6	4,3	-1,0	1,7
Járműüzemanyag és piaci energia	-5,2	18,1	13,8	15,3	14,4
Szabályozott árak	8,0	6,2	4,0	5,4	4,7
Fogyasztóiár-index	4,2	4,9	3,9	5,6	5,5
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index	2,3	2,6	3,8	3,6	3,3

Megjegyzés: A változatlan adótartalmú árindexnél a KSH az indirektadó-változások technikai hatásával korrigálja a fogyasztóiár-indexet. Egyes inflációs főcsoportok idősorai – néhány részétel 2012 eleji átcsoportosítása miatt – visszamenőleg is eltérhetnek a korábbi években publikálttól.

Forrás: KSH.

Monetáris politika

A 2012 elején életbe lépő áfa- és jövedékiadó-emelések jelentősen megemelték az inflációt, és a magas olajárak, valamint a gyenge árfolyam is kedvezőtlenül hatott az inflációs kilátásokra. Ugyanakkor a gyenge belső kereslet és a laza munkaerőpiac dezinflációs hatása továbbra is jelentős volt, ami miatt az év elején a Monetáris Tanács nem számított másodkörös hatásokra. A változékonyan alakuló kockázati prémium januárban némileg korrigálódott, ám továbbra is magas szinten alakult. Mindezeket figyelembe véve a Monetáris Tanács januárban megállt az előző év végén indított kamatemelési ciklussal.

Az év első hónapjainak vártnál magasabb inflációs adatai a gyenge kereslet ellenére a korábbinál nagyobb mértékű költségáthárításra utaltak, és növelték az inflációs kockázatokat. A márciusi előrejelzés szerint az inflációs cél 2013 első felében volt elérhető. A magyar gazdaság növekedési kilátásai általánosan romlottak, mind a romló külső környezet, mind a gyenge belső kereslet korlátozta a hazai növekedési kilátásokat, aminek következtében a gazdaság stagnálása volt várható 2012-ben, 2013-ban pedig lassú növekedés. A kockázati prémium az év eleje óta volatilisen alakult. A kockázati megítélés változékonyságát és az inflációs alapfolyamatokat figyelembe véve a Monetáris Tanács az első negyedévben nem változtatott az alapkamat szintjén, és a márciusi inflációs jelentést követő közleményben is jelezte, hogy az irányadó kamat a továbbiakban is változatlan maradhat.

A második negyedévben beérkező inflációs adatok korrekciót mutattak. Az infláció év eleji gyorsulása átmenetinek bizonyult. A kedvezőbb inflációs adatokhoz a világpiacon nyersanyagárak mérséklődése is hozzájárulhatott, ugyanakkor a hosszabb távú inflációs kilátások romlottak. A költségvetés stabilizálása érdekében a kormány a Széll Kálmán-terv 2.0 keretében újabb intézkedéseket jelentett be áprilisban. Az intézkedések egy része a vállalatok termelési költségeit növeli, amelyek fokozatosan épülhetnek be a fogyasztói árakba, és hosszabb időszakon keresztül emelik az inflációt. A júniusi előrejelzés azzal számolt, hogy a bejelentett intézkedések ellenére, továbbra is a gyenge belső kereslet dezinflációs hatása lesz meghatározó, ezért az áfa- és jövedékiadó-emelések hatásának kifutása után 2013 végére az inflációs cél közelébe mérséklődő árindex várható.³ A reálgazdasági kilátások tovább romlottak, a júniusi előrejelzés szerint 2012-ben a gazdaság visszaesésére lehet számítani, és a növekedés csak 2013-ban indulhat meg. A kockázati megítélés a második negyedévben is volatilisen alakult. A fentieket mérlegelve a Monetáris Tanács a második negyedévben sem változtatott az alapkamat mértékén. Meglátása szerint a változékony kockázati környezet és a célt hosszabb időszakon keresztül meghaladó infláció továbbra is óvatos monetáris politikát indokolnak. A tanács félév végi megítélése szerint kamatcsökkentésre a kockázati prémium tartós és érdemi csökkenése és az inflációs kilátások javulása esetén kerülhet sor.

³ A júniusi *Jelentés az infláció alakulásáról* c. kiadvány publikálását követően újabb kormányzati intézkedéseket jelentettek be, amelyek későbbre tolhatják az inflációs cél elérésének időpontját.

A monetáris politikai eszköztár változásai

A) Forintpiaci eszköztár

2012. február 15-én a bankok hitelezési képességének erősítése érdekében a jegybank két új aktív oldali monetáris politikai eszközt hirdetett meg: az MNB egyrészt kétéves lejáratú fedezett hitellel, másrészt új, univerzális jelzáloglevél-vásárlási program indításával kész ellensúlyozni a bankok hitelezési képességének elmúlt időszakban megfigyelt gyengülését. Továbbá az MNB szélesítette a jegybanki hiteleszközök biztosítékául szolgáló befogadható fedezetek körét. A változtatások közül a kétéves lejáratú fedezett hitel bevezetése és a fedezeti kör bővítése 2012. áprilisban megtörtént, míg a jelzáloglevél-vásárlási program elindítására abban az esetben lenne lehetőség, ha az univerzális jelzáloglevél-kibocsátói struktúrát lehetővé tevő jogszabály a jövőben megszületik. A módosításokkal az MNB a likviditástöbblet növelésével és a hosszabb lejáratú források biztosításával tud védőhálót biztosítani a bankrendszer számára. A bankszektor visszafogott hitelnyújtási aktivitása mögött azonban nagyobb részben továbbra is a hitelezési hajlandóság visszafogottsága áll, melynek növelésére a jegybanknak nincsenek eszközei. A hitelezési hajlandóság újbóli növekedése esetén azonban az MNB új eszközeinek köszönhetően a banki hitelezési képesség kevésbé lehet akadálya a hitelnyújtási aktivitás erősödésének.

a) Kétéves hitel

A 2012. április 3-tól minden naptári hónap első keddi munkanapján meghirdetett kétéves futamidejű hitel lehetőséget ad a hitelintézeteknek, hogy a lejáratú összhangjuk javításán keresztül megerősítsék a mérlegüket. Az értékpapír-fedezet melletti, változó kamatozású, a futamidő alatt érvényes mindenkori jegybanki alapkamattal megegyező kamatköltségű, kétéves futamidejű hitelre vonatkozó tenderen június végéig összesen 109 milliárd forintot nyújtott az MNB a hitelintézetek számára.

b) Jelzáloglevél-vásárlás

A lakossági hitelnyújtás élénkítéséhez a jegybank univerzális jelzáloglevél-vásárlási program elindításával próbál hozzájárulni. A 2010. évi jegybanki program tapasztalatai alapján az MNB a forint-jelzáloghitelezéshez kapcsolódó banki forrásbevonást csak megfelelő kibocsátási hajlandóság esetén tudná piaci vásárlásokkal hatékonyan támogatni. Ebben mérföldkőnek számíthat, ha sikerül megteremteni az univerzális jelzáloglevél-kibocsátási jogot.

c) Fedezeti kör

Az MNB a hitelintézetek likviditási pufferének bővítése érdekében 2012. április 16-tól szélesítette a jegybanki hitelműveletek fedezeti körét:

- bizonyos értékpapírok esetében a korábban kizárólagosan megengedett forint- mellett engedélyezi a devizadenominációt is;
- az értékpapír kibocsátójának hitelminősítésével szembeni elvárást enyhítette;
- hitelműveleteinél fedezetként elfogadja a BÉT-en kívüli egyéb szabályozott és az MNB által elfogadott nem szabályozott piacra bevezetett vállalati kötvényeket és forint-jelzálogleveleket is.

Valamint az MNB a vállalt kockázatainak alacsony szinten tartása érdekében 2012. április 16-tól módosította a napi fedezetértékelés során alkalmazott befogadási mértékeket is.

B) Devizalikviditást nyújtó eszközök

a) Euroeladási tenderek

Február 27-én lezárultak a végtörlesztéshez kapcsolódó jegybanki euroeladási tenderek. 2011. október 3-tól hetente tartott devizaeladási tendert az MNB, amelyek során összesen 810 milliárd forintnyi eurót allokált a hitelintézetek számára. A hitelintézetek ebből összesen 781 milliárd forintnyit (2586 millió eurónyit) vásároltak meg a jegybanktól, míg a maradék mennyiséget – amelyet egynapos lejáratú és folyamatosan megújuló FX-swapon kihelyeztek az MNB-hez – március 12-én véglegesen visszaváltották a

jegybanknál. A devizatenderek célja a forint árfolyamának védelme és a hitelintézetek végtörlesztésből fakadó kockázatainak mérséklése volt.

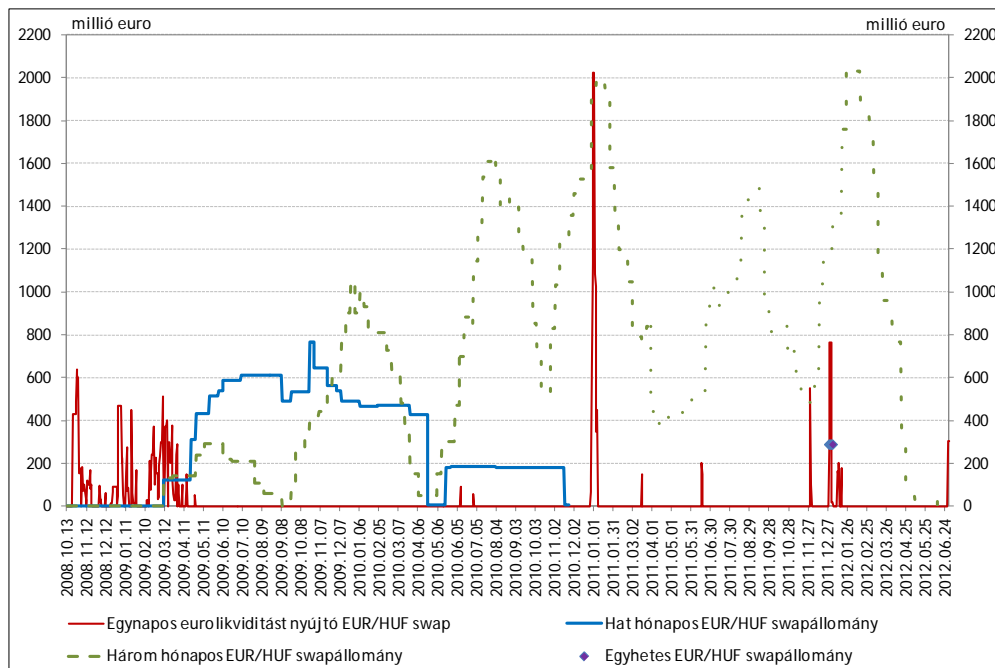
Május 15. és június 15. között pedig új devizaeladási tendert működtetett az MNB. A törlesztési késedelemmel érintett devizakölcsönök törvényben előírt forintra váltásához szükséges eurót vehették meg az MNB-től a hitelintézetek, alapvetően szintén az árfolyam védelme és a hitelintézetek kockázatainak mérséklése céljából. Ez utóbbi program az elsónél kevésbé terhelte a jegybank devizatartalékát: az MNB előzetes adatbekérése szerinti teljes 438 millió eurós vonatkozó devizahitel-állományból 132 milliónyi konverziójáról értesítették a hitelintézetek az MNB-t, s ehhez az MNB összesen 36 millió eurót allokált az eszköz révén a bankrendszer számára.

b) FX-swapok

Az év vége felé ismétlődően előforduló swappiaci turbulenciák elültét követően január második és harmadik hetében újra feszültségek voltak az FX-swappiacon. Ekkor jelentősen megemelkedett a nettó forintkihelyezés—devizabevonás a swappiacon, ami a swapfelárak tágulását eredményezte. Ebben az időszakban a hitelintézetek négy alkalommal is felvettek eurót az MNB-től egynapos swap keretében, összesen 677 millió euro értékben (3. ábra). A hónap végén a három hónapos eszköz állománya 2 milliárd euro fölé emelkedve elérte historikus csúcst. A jegybanki eszközök meggátolhatták a piaci felárak túllövését, majd a felárak alapvetően a javuló nemzetközi hangulat és a kockázatvállalási kedv erősödése következtében február közepére fokozatosan visszatértek az év vége előtti szintjükre.

Júniusra teljesen leépiült a három hónapos swapeszköz állománya. Ugyanakkor június végén, alapvetően szezonális okokra visszavezethetően, ismét emelkedésnek indultak a rövid lejáratú, 3 hónapon belüli FX-swapok felárai, ami június 29-én az egynapos jegybanki swapeszköz ismételt, 303 millió eurós igénybevételéhez vezetett. Ezenkívül megfigyelhető volt a második negyedévben az éven túli lejáratú devizaswapok szpredjének a tágulása. A jelenség mögött részben hazánk kockázati megítélésének romlása, részben pedig az húzódnak meg, hogy a hazai hitelintézetek a július 1-jén bevezetésre kerülő devizamegfelelési elvárásra (a devizamegfelelési mutatóról, illetve DMM-ről lásd a 3.2. fejezetet) felkészülve igyekeztek hosszú lejáratú devizaforráshoz jutni a swappiacon.

3. ábra: A jegybank FX-swap eszközeinek igénybevétele – nyitott állományok

Forrás: MNB.

3.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

A magyar pénzügyi közvetítőrendszer továbbra is stabil, sokkellenálló képessége erős, ugyanakkor egyre kevésbé támogatja a gazdasági növekedést. A drasztikus hitelszűke kialakulásának lehetősége kiemelt kockázatot jelent.⁴ A hitelintézeteknek jelentős veszteségeket okozott a végtörlesztés és a hitelportfólió minőségének romlása, ezt azonban az anyabankok hazai leánybankokban végrehajtott tőkeemelései kompenzálták. A 2011 végi és 2012 eleji 370 milliárd forintnyi anyabanki tőkeemelések eredményeként a bankrendszer sokktűrő képessége jelentősen javult, a tőke megfelelési mutató 2012. május végén 14,5 százalék volt. A tőkepuffer megoszlása azonban továbbra is komoly aszimmetriát mutat. A drasztikus hitelszűke kialakulásának kockázatát egyrészt a külföldi forrásállomány csökkenése, másrészt a jelentős mértékű swapállományhoz kapcsolódó kockázatok, harmadrészt pedig a portfólióminőség, illetve a vállalati szegmensben a nemteljesítő hitelállomány magas aránya és a portfóliótisztítás korlátai befolyásolják.

A hazai bankrendszer külföldiforrás-állománya jelentősen csökkent 2011 folyamán, ami részben természetes folyamatnak tekinthető, hiszen a hitelállományok visszaesésének következménye. Ugyanakkor növekszik annak a kockázata, hogy a forráskiáramlás nem következménye lesz, hanem egyre inkább okozójává válik a hazai hitelezés szűkülésének. A külföldi források erőltetett kivonására utal, hogy egyrészt annak dinamikája régiós összehasonlításban kiugró, másrészt a devizaswap-állomány felépülésével jár együtt. A gyors külföldiforrás-kiáramlás fennmaradása kiemelt kockázat, ami két fő okra vezethető vissza: egyrészt az eurozóna bankrendszerének mérlegzsugorodására, másrészt a hazai bankrendszer régiós versenyképességére, illetve forrásvonzó képességére. A forrásvonzó képességben meghatározó a bankrendszer jövedelemtermelő képessége, amely továbbra sem mutat kedvező képet: 2012. március végén a bankrendszer éven belül kumulált adózás előtti eredménye 41 milliárd forint volt, ami lényegesen alulmúlta az előző év azonos időszak 80 milliárd forintos profitot. A 12 havi korrigálatlan jövedelmezőségi mutatók továbbra is negatív tartományban vannak, azok szintje kirívóan alacsony. A bankrendszer adózás előtti 12 havi gördülő ROA-mutatója -0,8, míg ROE-mutatója -9,6 százalék volt 2012. március végén. Nemzetközi összehasonlításban a jövedelmezőség rendkívül alacsony, az adózott eredmény alapján mind a régióban, mind az anyabanki országokhoz képest jelentős a lemaradásunk, ami jelentős jövedelmezőségi versenyhátrányt jelez.

2012 első öt hónapjában összességében a bankrendszer külföldiforrás-állománya mintegy 690 milliárd forinttal csökkent, ami a stabilitási jelentésben bemutatott alappályasáv közepének felel meg – a fióktelepeknél tapasztalt egyszeri növekedések nélkül a pesszimista sávszélhez lennénk közelebb. A bankrendszer swapállománya a 2011 végi 4300 milliárd forintos szintjéről 2012 közepére mintegy 2700 milliárd forintra csökkent, de a csökkenés ellenére a swapállomány továbbra is jelentősnek tekinthető. A bankrendszer nagymértékű devizaswap-piaci ráutaltsága sérülékennyé teszi a magyar pénzügyi rendszert.

A vállalatoknál a jegybanki várakozásokkal összhangban 2012 elején némileg emelkedett a nemteljesítő hitelek állománya. A nemteljesítő állomány finanszírozása hosszabb távon korlátozhatja a bankok likviditását és az elmaradt hitelkamatok miatt a jövedelmezőséget. Előrejelzésünknek megfelelően 2012 elején tovább emelkedett a nemteljesítő hitelek aránya a háztartási szegmensben, ami részben a végtörlesztési program miatt lényegesen csökkenő teljesítő hitelállománnyal, részben pedig a lassú portfóliótisztítással magyarázható. A háztartási szegmensben a portfólióminőség javítását támogathatja a bankszövetség–kormány közötti 2011. decemberi megállapodás szerint kibővített árfolyamrögzítés és a nemteljesítő deviza-jelzáloghitelekhez kapcsolódó átváltási, adósságelengedési lehetőség. Az árfolyamrögzítési megoldást a rendelkezésre álló adatok alapján csak korlátozott körben vették igénybe (az érintett állomány 2,5 százaléka), intenzívebb igénybevételre júniustól lehet számítani. A nemteljesítő hitelállományból a jogosult 438 millió eurónyi állomány 30 százaléka jelezte, hogy igénybe venné a deviza-jelzáloghitelek forintra való konvertálási lehetőségét (ez a teljes 2 milliárd eurós nemteljesítő állomány 7 százaléka).

⁴ A jegybank pénzügyi stabilitási kockázatokat átfogóan értékelő kiadványa, a *Jelentés a pénzügyi stabilitásról*, 2012 áprilisában jelent meg.

A Pénzügyi stabilitás szakterület az év első felében kétszer folytatta le a hitelezési felmérését, amelyek eredményeit az MNB 2012 márciusában és májusában publikálta honlapján. A márciusi eredmények a 2011. év negyedik negyedévére vonatkozó számokat ölelték fel, míg a 2012 májusában publikált felmérés 2012 első negyedévére vonatkozó adatokat tartalmaz. A 2012 elején végzett felmérés megállapította, hogy 2011 végén a bankok mind a háztartási, mind a vállalati szegmensben a hitelezési feltételeket érdemben szigorították, a nehezülő finanszírozás pedig gyengítette a bankok hitelezési képességét. A hazai bankrendszer hitelezési képességének javítását szolgálták a monetáris politikai eszköztárban bevezetett változtatások is (új kétéves fedezett hiteltender, a fedezeti kör bővítése és az univerzális kibocsátási modellre történő váltás esetén jelzáloglevél-vásárlási program elindítása).

A 2012. májusi hitelezési felmérés alapján folytatódtak a szigorítások a háztartási szegmensben, a szigorító bankok aránya azonban 2012 első negyedévében az előző negyedévhez képest jelentősen csökkent. A bankok várakozásai alapján a következő félévben a háztartási hitelezési feltételekben már enyhítés várható, így némi korrekció történhet a végtörlesztés idején szigorított hitelezési feltételekben. A vállalati szegmensben is tovább szigorodtak a hitelezési feltételek, és ez a tendencia várhatóan a következő félévben is folytatódik; a szigorító bankok aránya azonban jelentősen csökkent. A várakozásokkal szemben – köszönhetően a hároméves EKB-hiteleknek is – végül jóval kevesebb bank szigorította hitelezési feltételeit. Ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy drasztikus hitelszűke nemcsak a hitelezési feltételek egyszeri jelentős szigorítása esetén jöhet létre, hanem a válság óta kialakult szigorítások tartós fennmaradása esetén is. A hitelezési feltételek szigorításához továbbra is elsősorban az alacsony hitelezési hajlandóság járul hozzá. 2012 első felében folytatódott a bankrendszerben a háztartási és vállalati hitelállományok csökkenése, ami összhangban van az elhúzódó fordulatra vonatkozó várakozásokkal.

A hazai bankrendszernek 2012-től két új likviditási előírásnak kell megfelelnie: januártól a rövid távú, napi likviditási (mérlegfedezeti, illetve betétfedezeti mutató), júliustól az MNB kezdeményezésére bevezetett hosszabb távú devizafinanszírozás-megfelelési (DMM) mutatóknak. A hosszabb távú, finanszírozási szerkezetet kezelő devizafinanszírozás-megfelelési mutató a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó deviza-swapállomány, illetve a finanszírozandó devizaeszközök súlyozott állományának hányadosa. A bankok a rövid távú mutatóknak folyamatosan megfelelnek, ami kellő sokkellenálló képességet jelent. Ugyanakkor a DMM esetén a teljes bankrendszer átlagos megfelelése mellett voltak olyan a bankok, amelyek 2012 elején nem teljesítették volna a 65 százalékos szintet, de az első félévben jelentős előrelépéseket (swapok, illetve külföldi források hosszabbításával) tettek az elvárásokra való felkészülésben.

A jegybank 2012 első félévében is részt vett a nemzetgazdasági miniszter, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének elnöke és a Magyar Nemzeti Bank elnöke részvételével működő Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST) munkájában. A tanács 2012. április 11-i ülésén a résztvevők áttekintették a magyar pénzügyi rendszerben feltárt, kiemelt pénzügyi stabilitási kockázatokat, megvitatták a nemteljesítő jelzáloghitelek lehetséges kezelési lehetőségeit, a pénzügyi közvetítőrendszert érintő 2012. évi várható hazai szabályozási feladatokat, valamint a PST ügyrendjének módosítását, amire a 2011 végén elfogadott új jegybanktvényben megjelenő jegybanki makroprudenciális mandátum miatt volt szükség. A résztvevők a PST május 4-i rendkívüli ülésén megvizsgálták a PSZÁF–MNB likviditási munkacsoport által készített elemzésekben szereplő információk korlátozott formában és körben történő átadásának lehetőségét.

A jegybank 2012 első félévében számos, a pénzügyi stabilitást erősítő jogszabály előkészítésében, illetve véleményezésében vett részt (többek között a devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítési rendjéről szóló törvény módosítását célzó törvénytervezet, a nemzetközi legjobb gyakorlathoz igazodó válságkezelési szabályozás, a hitelintézetek likviditási szintjének meghatározásáról, valamint devizapozícióbeli lejáratok összhangjának szabályozásáról szóló kormányrendelet módosítása).

A jegybank az elmúlt félév során szorosan nyomon követte a nemzetközi téren, különösen az Európai Unióban folyó pénzügyi szabályozási kezdeményezéseket is. 2012 első félévében az MNB szakértői

véleményezték a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális követelményrendszeréről szóló irányelv- és rendeletervezetet (CRD IV/CRR), a hitelminősítőkre vonatkozó irányelv (CRA) tanácsi szakaszban történő módosításait, valamint a 2012 első félévében nyilvánosságra került bankszanálási direktívára vonatkozó bizottsági javaslatot. A jogszabály-véleményezéseken túl az MNB aktívan képviseltette magát a nemzetközi szervezetek kezdeményezésére indult regionális szintű egyeztetések második fázisában (Vienna Initiative), illetve makroprudenciális mandátumához kapcsolódóan ebben a félévben is támogatta az Európai Rendszerkockázati Testület (ERKT) és az Európai Bankhatóság (EBH) munkáját.

3.3. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek

Az MNB alapvető feladata a hazai pénzforgalom, valamint a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek megbízható és hatékony működésének az elősegítése. Az MNB párhuzamosan azzal, hogy az infrastrukturális korlátok feloldását szorgalmazza, ösztönzi a gazdasági szereplőket a társadalmi szinten költséghatékony, gyors és biztonságos elektronikus fizetési módok használatára. Felvigyázza továbbá a hazai, rendszerkockázati szempontból fontos fizetési és értékpapír-elszámolási rendszereket (VIBER, BKR és értékpapír-elszámolási és -kiegyenlítési rendszer) annak érdekében, hogy azok magas szintű szolgáltatással támogassák a gazdasági szereplők által kezdeményezett reálgazdasági és pénzügyi tranzakciók lebonyolítását. A célok elérése érdekében az MNB változatos eszköztárral rendelkezik, amelyek köre a puhább típusú eszközöktől (pl. javaslattétel a hitelintézeti szektor részére, önszabályozás előmozdítása) egészen a szabályozási és ellenőrzési tevékenységig terjed.

Készpénzmentesítés érdekében tett erőfeszítések

A fizetési módok társadalmi költségéről készült MNB-elemzés alapján megfogalmazható, hogy a pénzforgalom hatékonyságának növelése az egész társadalom érdeke, amivel jelentős erőforrásokat lehet megtakarítani. Ennek érdekében az MNB számos közpolitikai lépésre tett javaslatot, amelyet az állami fizetések racionalizálása kapcsán tett ajánlásaival együtt eljuttatott a kormányzat részére. Ezek között szerepelt például egy kedvezményes alapszámla-konstrukció létrehozása, a bankkártyás fizetéseket terhelő bankközi jutalékok mértékének csökkentése, a bankkártyát elfogadó POS terminálok telepítésének támogatása, a kötelező kártyaelfogadás lépcsőzetes bevezetése és ezzel párhuzamosan a készpénzhasználat fokozatos korlátozása. Ezen javaslatok ügyében többfordulós egyeztetések voltak a kormányzati szervekkel, és számos javaslat beépült a Széll Kálmán-terv 2.0 változatába. Ezeken felül az MNB felhívta a figyelmet a korlátozott körben felhasználható utalványok kibocsátásában rejlő kockázatokra is, amelyek szabályozói beavatkozást indokolnak.

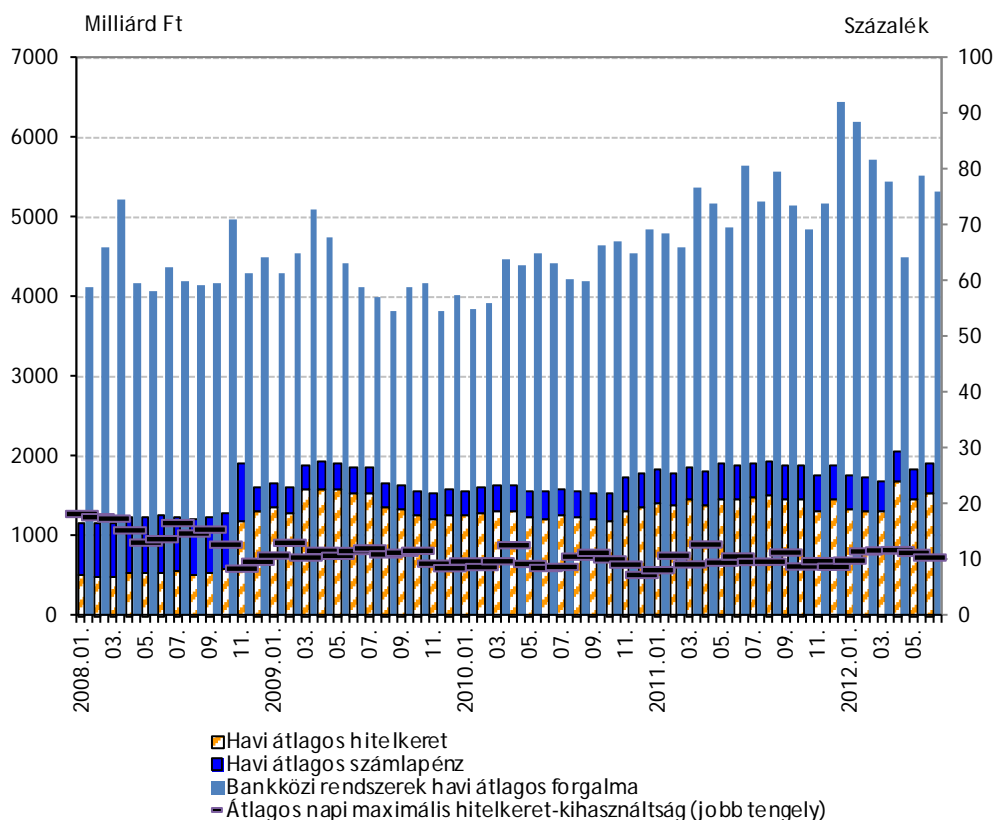
A VIBER működése és felvigyázása

A VIBER résztvevőinek száma 2012. első félév végén 55 volt. A Bankközi Klíring Rendszer (BKR), a VIBER és az MNB számlavezető rendszere (továbbiakban: InForex, a három rendszer együtt: rendszerek) együttesen 688,9 billió (ezermilliárd) forint értékű forgalmának 93,7 százaléka a VIBER-ben teljesült, míg a tranzakciók számát tekintve a BKR részesedése jóval nagyobb (99,2 százalék).

A VIBER-ben a félév folyamán lebonyolított 761 ezer darab fizetési művelet értéke 645,5 billió (ezermilliárd) forint volt. A forgalom értéke 6,9 százalékkal, míg a tételszám 29,2 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához képest.

A VIBER résztvevőinek a fizetési forgalom lebonyolításához rendelkezésére álló likviditása 2012 első félévében is elegendőnek bizonyult. A résztvevők által képzett napközbeni hitelkeret (amelyet az MNB biztosít a fizetések lebonyolítása céljából, a javára zároltatott értékpapírok fedezete mellett a pénzforgalmi számlaegyenleg kiegészítésére) átlagos napi állománya 2012 első félévében 1435 milliárd forint volt, ami 12,5 százalékos növekedés a tavalyi év első félévéhez képest. Rendszerszinten a rendelkezésre álló hitelkeret maximális kihasználtságának átlagos értéke 10 százalék körül alakult. Az előző év első félévéhez viszonyítva a hitelintézetek összesített napi átlagos pénzforgalmiszámla-állománya 4 százalékkal csökkent, és 400 milliárd forint féléves átlagos értéket mutatott.

4. ábra: A bankközi átlagos napi pénzforgalom, a likviditás (számlapénz+hitelkeret), valamint a rendelkezésre álló hitelkeret maximális kihasználásának alakulása havonta

Forrás: MNB.

A VIBER havi teljes szolgáltatás rendelkezésre állási mutató értéke 2012 első félévében két hónapban maradt az elvárásként rögzített 99,7 százalék alatt (99,17 százalék és 99,57 százalék). Az MNB évente felülvizsgálja a pénzforgalmi szolgáltatás díjait. 2012. január 1-jétől a VIBER-tételdíj a 2011-es díjhoz képest 100 forinttal – 330 forintra – csökkent.

BKR működése és felvigyázása

2012. július 2-án zökkenőmentesen elindult a napközbeni átutalás, amely a hazai pénzforgalom elmúlt 15 évének legjelentősebb fejlesztése a kisértékű, nem időkritikus fizetéseket elszámoló Bankközi Klíringrendszerben. A napközbeni átutalás bevezetése biztosítja, hogy a belföldi, elektronikusan benyújtott forintátutalások teljesítési ideje a korábbi 1 munkanap helyett legfeljebb 4 órára csökkenjen. A négyórás szabály az átutalások teljesítésének maximális idejét jelenti, hiszen a GIRO Zrt. által működtetett rendszer kétóránként számolja el a hitelintézetek által hozzá benyújtott tételeket, így az esetek többségében arra lehet számítani, hogy az átutalások ennél rövidebb idő alatt teljesülnek.

A fejlesztés előnyei közé tartozik, hogy az ügyfeleknél marad egy napi kamat, és a napközben kapott pénzt napon belül további fizetésekre is fel lehet használni. A vállalatoknak ezenfelül további előny, hogy az új nemzetközi SEPA-átutalási szabvány alkalmazásával tudják könyvelési rendszereiket automatizálni.

2012 első félévében az MNB hatósági engedélyezési eljárás keretében jóváhagyta a GIRO Zrt. által (a napközbeni átutalás 2012. július 2-i indulása miatt) benyújtott új üzlet-, díj- és a rendkívüli helyzetek kezeléséről szóló szabályzatokat.

2012 első félévében a BKR kismértékben növekvő forgalmához a rendszer likviditása továbbra is elegendőnek bizonyult, az előző évekhez hasonlóan sorban állás csekély számban, kizárólag klíringtaji

technikai hibából fakadóan fordult elő. A rendszer a tranzakciókat az előző időszakhoz hasonlóan gyorsan és magas működési megbízhatóság mellett teljesítette.

KELER működése és felvigyázása

A KELER Csoport (KELER Zrt. és KELER KSZF Zrt.) által működtetett értékpapír-elszámolási és kiegyenlítési rendszer felvigyázása keretében az MNB megvizsgálta a nemteljesítések alakulását, amelyek gyakorisága 2011-ben az előző évhez képest jelentősen megnövekedett, és e tendencia 2012 első félévében is tovább folytatódott. 2012 első félévében 13 darab nemteljesítésre került sor 2,7 milliárd forint értékben, amelyekből egy nemteljesítés az egyik klíringtag gázpiaci biztosítékképzési kötelezettségének határidőn túli teljesítéséhez kapcsolódik, míg a többi az azonnali piacon következett be, ahol minden esetben az értékpapír hiányzott a teljesítéshez. A nemteljesítések koncentrációja mind előfordulási gyakoriság, mind érték szerint igen magas volt. A nemteljesítések arra utalhatnak, hogy a tőzsdei azonnali piacok viszonylag korai (11.30) teljesítési határideje kevés időt hagy az aznapi szállítású OTC-piacról történő fedezésre. Ez főként azokon az üzleti napokon jelenthet nagyobb nehézséget, amikor az elszámolt forgalom megugrik. 2012. június 4-től a tőzsdei azonnali piac teljesítési határideje 14.00 órára tolódott ki, így várhatóan csökken a nemteljesítések előfordulásának a valószínűsége. A teljesítési határidő kiterjesztését követően a júniusi hónapban az azonnali piacon 2 darab nemteljesítés történt (518 millió forint értékben), ezek oka azonban nem a leszállítandó értékpapírok hiánya, hanem a megbízónál bekövetkezett emberi mulasztás volt.

Az értékpapír-elszámolási és kiegyenlítési rendszer szabályzatainak jóváhagyása kapcsán az MNB felvigyázó hatóságként 5 szakhatósági engedélyezési eljárást folytatott le. Továbbá aktívan részt vett a központi értéktárakról szóló európai rendelettervezet (CSDR) tárgyalásában. A CSDR a központi értéktárak működési feltételeit és engedélyezési folyamatát szabályozza majd, ezenkívül többek között lefedi a hozzáférés, az elszámolási és kiegyenlítési ciklusok, valamint az értékpapírszámlán történő értékpapír-kibocsátás kérdésköreit is.

A pénzforgalmi- és a pénzmosás megelőzésével kapcsolatos jegybanki ellenőrzési tevékenység

Az MNB 2012 első félévében 13 pénzforgalmi ellenőrzési eljárást⁵ (4 banknál, 1 külföldi hitelintézet magyarországi fióktelepénél és 8 szövetkezeti hitelintézetnél) indított. 13 ellenőrzés közül 5 még folyamatban van. Az elvégzett 8 vizsgálat eredményei alapján az ellenőrzött intézmények mindegyikénél több szabályszegést okozó hiányosság került feltárára. Egy kivétellel minden ellenőrzés megállapította, hogy a hitelintézetek az ügyfelek számlájára érkező fizetési műveletek összegét nem minden esetben haladéktalanul, esetenként csak több napos késedelemmel írták jóvá. 3 hitelintézet esetében a késedelmes jóváírás az ügyfelek számára hátrányos értéknap alkalmazásával járt. A feltárt szabálysértések megszüntetése érdekében az érintett hitelintézetek számára határidő kitűzése mellett intézkedések kerülnek előírásra. Ez 3 hitelintézet esetében összesen 15 intézkedés előírásával már megtörtént, a fennmaradó esetekben a hatósági döntéshozatal folyamatban van. A szabályszegések a fizetési műveleteknek csak szűkebb körét érintették, ezért bírság kiszabására nem került sor.

A pénzmosás megelőzésére vonatkozó szabályok⁶ betartásának helyszíni ellenőrzésére 2012 első félévében egy pénzfeldolgozó vállalkozásnál került sor. Az ellenőrzés megállapította, hogy a pénzfeldolgozó vállalkozás a pénzmosás megelőzésével kapcsolatos tevékenységét az előírásoknak megfelelően végezte.

Elemzések, tájékoztató kiadványok megjelenése

Az MNB folyamatosan nyomon követi a cafetéria-utalványok piacának alakulását alapvetően annak infrastrukturális kapcsolódási pontjai miatt. Ennek keretében megállapította, hogy 2012-re a hazai utalványpiac jelentős átalakuláson ment keresztül a vonatkozó adókedvezmények változása miatt, és

⁵ A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009. (VIII. 6.) MNB rendelet betartásának ellenőrzése.

⁶ A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény.

elemezte a társadalmi szinten, technikai és üzleti szempontból is hatékony megvalósítás érdekében a hazai utalványinfrastruktúrával kapcsolatos legfontosabb szempontokat.

Az első félévben lezárult a SEPA-végdátumra vonatkozó EU-s jogalkotási folyamat a 260/2012/EU Európai parlamenti és tanácsi rendelet elfogadásával. Ezt 2011-ben nagyrészt a magyar EU-elnökség készítette elő az MNB szakértőinek közreműködésével, az idei év első felében pedig elemzés készült a rendelet súlyponti kérdéseiről, nemzetközi és hazai hatásairól. Mindkét témában szakmai cikket tettünk közzé az MNB-szemle júniusi számában.

3.4. Devizatartalék-kezelés

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, a Magyar Nemzeti Bank – jegybanktörvényben rögzített – egyik legfontosabb feladata az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékot, amelyek közül a legfontosabbak a következők:

- a piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása („international collateral”);
- a monetáris politika támogatása (intervenciós kapacitás biztosítása);
- tranzakciós devizaigény biztosítása (államadósság-kezelés támogatása, az állam deviza-kifizetéseinek kielégítése stb.).

A jelen válságban a piaci szereplők a korábbinál is kiemeltebben figyelik a devizatartalék nagyságának alakulását. Az MNB maga is rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérésére. 2012 első hat hónapja során a tartalék összességében kielégítette az „international collateral” szerepet.

Az árfolyam kiszámítható, stabil alakulásának egyik biztosítója a megfelelő szintű tartalék, amely szükség esetén jegybanki intervenciót tesz lehetővé az árfolyam védelme érdekében. A monetáris eszköztár keretében az elmúlt években bevezetett, a bankrendszer devizaliquiditását támogató devizaswap-facilitások, végtörlesztéshez kapcsolódó tenderek mögött szintén a megfelelő méretű devizatartalék, valamint az EKB által biztosított repokeret áll.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés kiszolgálása volt a legfontosabb az elmúlt félévben. E körben említhető még a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása. Az Európai Uniótól érkező transzferek szintén az MNB-n keresztül folynak, ezek az utóbbi és elkövetkező években is jelentős forrásai a tartalék felépítésének. A fenti tranzakciós célok kielégítése a vizsgált időszak során is zökkenőmentesen zajlott.

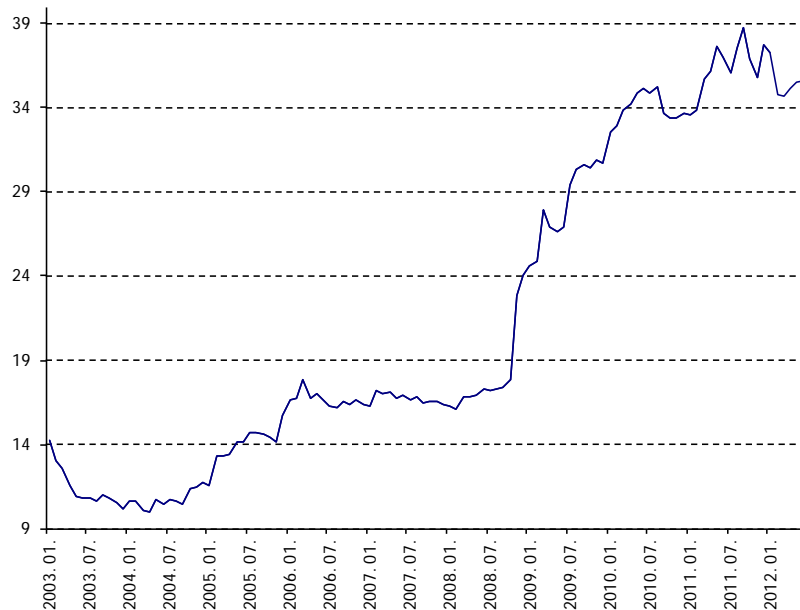
A tartalék nagysága

2012 első félévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 35,6 milliárd euro volt, ami 2,2 milliárd euro csökkenést jelent a 2011. végi 37,8 milliárd eurós értékhez képest.

A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt félév során.

Az államadósság-kezeléshez kapcsolódó tételek összesen mintegy 1,6 milliárd eurónyi csökkenést okoztak. Az MNB saját adósságszolgálatához kapcsolódó kifizetések 40 millió eurót tettek ki, a rövid betétállomány, illetve a mark-to-market betétek változása valamivel több, mint 400 millió euro kifizetést jelentettek. A költségvetési szervek megbízásából nettó 360 millió euro folyt ki a devizatartalékból. 2012 első félévében az Európai Bizottságtól 1,5 milliárd euro nettó transzfer érkezett. A tartalékon elért eredmény a tárgyidőszakban 310 millió euróval növelte az állományt. A végtörlesztéshez kapcsolódó devizatenderek ebben a félévben 1,72 milliárd, a 90 napon túli késedelemmel érintett devizakölcsön-tartozások konverziójához kapcsolódó jegybanki euroeladások 36 millió euro csökkenést eredményeztek.

5. ábra: A devizatartalékok nagyságának alakulása
(milliárd euróban)

A pénzügyi kockázatok kezelése az MNB-ben

Az MNB a törvényben rögzített alapfeladatainak ellátása, az ország deviza- és aranytartalékának kezelése során szükségszerűen pénzügyi kockázatokkal szembesül. Alapelv, hogy a vállalt kockázatok mértéke igazodjon az alaptevékenység céljaihoz, a kockázatok mértéke legyen ismert, a kockázatvállalás legyen tudatos, és az intézmény kockázatvállalási képességével összhangban legyen korlátozott. A devizatartalék-kezelés során a likviditás, a biztonság és a hozam hármasságának kell megfelelni. A hármasság követése csak konzervatív kockázatvállalási stratégiával valósítható meg, ami azt jelenti, hogy a bank a kockázatok előre definiált alacsony szintjének folyamatos betartása mellett próbálja elérni a lehető legmagasabb hozamszintet.

A devizatartalék kezeléséhez kapcsolódóan a legfontosabb kockázati kategóriák a piaci kockázat, a likviditási kockázat, a hitelkockázat és a partnerkockázat. A devizatartalék-kezelés pénzügyi kockázatainak vállalható mértékét az MNB limitekkel korlátozza. A jegybankokra jellemző konzervatív tartalékkezelésnek megfelelően az MNB a tartalékkezelés során szigorú limitrendszert alkalmaz, amely az elvárt magas szintű hitelminősítések mellett egyéb piaci indikátorokat is figyelembe vesz.

A többi jegybanki feladathoz hasonlóan a devizatartalék-kezeléssel kapcsolatban is a Monetáris Tanács a legfőbb döntéshozó testület. A bank többszintű döntéshozatali rendszert üzemeltet, amelyben a stratégiai és az operatív döntési hatáskörök szétválnak.

A kockázatvállalási politika kialakítására vonatkozó alapelveket és a stratégiai kérdésekre vonatkozó döntéseket a Monetáris Tanács határozza meg. Ennek megfelelően meghatározza a devizatartalékkal kapcsolatos célokat, igényeket, úgymint a tartalék szintjét, likviditását, dönt az optimalizációs devizáról. A kockázatvállalási stratégiában meghatározza a tartalékkezeléshez kapcsolódó általános kockázatvállalási elveket, a tartalékkezelés működési kereteit. A befektetési stratégia kialakítása során hosszú távú piaci tendenciák és a bank toleranciájának figyelembevételével dönt a tartalék befektetésének legfontosabb számszerű stratégiai paramétereiről.

Az operatív döntési hatáskörök gyakorlását, a devizatartalék-kezelési stratégia végrehajtását az Monetáris Tanács által meghatározott keretek között az Igazgatóság (első negyedévben az Implementációs bizottság), az Eszköz-forrás bizottság (ALCO) és a Pénz- és devizapiaci szakterület üzemeltetői végzik.

Az MNB Igazgatósága hagyja jóvá – a Monetáris Tanács által meghatározott kereteken belül – a limitrendszer: a tartalékportfóliók kockázatainak benchmarkokhoz képest engedélyezett maximális eltéréseit, a partnerlimiteket és a tartalékkezelésben engedélyezett befektetési instrumentumok körét. Az Eszköz-forrás bizottság havi rendszerességgel tekinti át a piaci folyamatokat és követi nyomon a bank kockázati kitettségét.

A kockázatkezelési politika két fő pillére a kétszintű benchmarkrendszer és az ehhez kapcsolódó limitrendszer. Az üzletkötői területtől független teljesítménymérés a kockázatvállalási politika fontos eleme. A portfóliókezelés sikerességének mérése érdekében minden tartalékportfólió teljesítménye összevetésre kerül egy referenciaportfólió (az úgynevezett benchmarkportfólió) teljesítményével. A benchmarkportfóliók azt mutatják meg, hogy ugyanolyan befektetési paraméterek mellett egy széles piaci szegmenst reprezentáló passzívan kezelt portfólió milyen hozamot hozott volna. A devizatartalékkezelési tevékenység teljesítménye ezen referenciaportfóliókkal szemben kerül kimutatásra. Az MNB hozam-kockázat preferenciáját tükröző és a portfóliók teljesítménymérését szolgáló benchmarkokat az üzleti területtől független kockázatkezelési szervezeti egység tartja karban.

Korábban az MNB a devizatartalékát kizárólag euro és dollár denominációjú portfóliókban kezelte. A Monetáris Tanács tavaly novemberben döntött a befektetések további diverzifikálásáról: a dollárportfólió méretének növelése mellett 2012. februártól kezdődően a bank egy indexkövető angol font és japán jen denominációjú portfóliót épített fel. Árfolyamkitettséget ugyanakkor továbbra is csak euróban vállal: az egyéb deviza/euro keresztárfolyam kockázatát derivatív eszközökkel fedezi. Az árfolyamfedezett egyéb devizaeszközök tartását a magasabb szintű diverzifikáció elérése és a dollár esetében a rendelkezésre álló nagyobb likviditás biztosítása indokolja. Az MNB euróban és dollárban összesen öt portfóliót kezel aktívan. Dollárban egy pénzüpiaci és egy befektetési portfóliót, euróban a pénzüpiaci mellett egy úgynevezett hitelkockázat-mentes és egy befektetési portfóliót. A kizárólag állampapírokat tartalmazó újonnan létrehozott font- és jenportfóliókat a Monetáris Tanács erre irányuló döntésének megfelelően a benchmark szigorú lekövetésével indexhez kötött portfólióként kezeli az MNB. Mind a font-, mind a jenportfólió céldurationje megegyezik a követett 1–3 éves állampapír index durationjével. A jenportfólió benchmarkolása a Barclay's „Global Treasury Japan 1–3 years” alindexével, a font befektetési portfólió pedig „Global Treasury United Kingdom 1–3 years” Barclay's indexével történik.

Az euro hitelkockázat-mentes portfólió képezi a devizatartalék gerincét, ebbe kizárólag magas minősítésű állampapírok (valamint ezen államok által garantált) és nemzetközi intézmények (szupranacionális) kibocsátásai kerülhetnek, benchmarkjában kizárólag AAA euro benchmarkkötvények találhatóak. A konzervatív befektetési politikának megfelelő szigorú hitelkockázati limitek miatt az euro befektetési lehetőségek beszűkültek, gyakorlatilag a kiváló minőségű AAA minősítésű állampapírok alkotják az euro hitelkockázat-mentes portfóliót. Az euro befektetési portfólióba az előzőek mellett magas minősítésű vállalati, illetve banki kibocsátások és fedezett értékpapírok vásárolhatók; ebbe a portfólióba állampapírok jellemzően csak likviditáskezelési céllal kerülnek. A befektetési portfólió benchmarkja ennek megfelelően a magas minősítésű piaci eurokibocsátások széles körének teljesítményét tükrözi vissza. A dollár befektetési portfólió mérete folytán nem került szétválasztásra, így annak teljesítményében a dollárállampapírok és – az euro befektetési portfólióban kezelt hitelkockázatos értékpapírokhoz hasonlóan – a magas hitelminőségű dollár denominációjú kötvények hozama jelenik meg.

Mind az euro-, mind a dollár befektetési portfólió benchmarkja magas hitelminősítésű és legfeljebb 10,5 év hátralévő futamidejű állampapírokat, vállalati és banki kötvényeket, pénz- és tőkepiaci eszközöket tartalmaz. A benchmarkportfóliók – az eszközök hitelbesorolása és hátralévő futamideje szerinti – összetétele tükrözi a jegybankokra jellemző konzervatív kockázatvállalási hajlandóságot.

2012. június 30-án az euro benchmarkportfóliók 75 százalékát AAA minősítésű GMU-állampapírok tették ki, míg 18 százalékát AAA, 7 százalékát AA minősítésű egyéb értékpapírok alkották. A hitelkockázat-mentes euro benchmarkportfólióban 100 százalékban AAA minősítésű GMU-állampapírok szerepeltek. A dollár befektetési portfólió szerkezetét 78 százalékban AAA minősítésű állampapírok, 14 százalékban AAA, valamint 8 százalékban AA minősítésű egyéb értékpapírok adták.

A tartalékon elért hozam nagysága önmagában csak korlátozottan tükrözi vissza az aktív tartalékkezelés tényleges eredményességét, mivel az elsősorban az adott befektetési eszközosztály piacának teljesítményétől függ.

A bank 2012 első félévében a devizatartalékon mind abszolút értelemben, mind a rá vonatkozó benchmarkokhoz viszonyítva jó teljesítményt ért el. A monetáris politikai célok eléréséhez meghatározott likviditás az év során végig rendelkezésre állt, az MNB reputációját károsan érintő hitelkockázati esemény nem történt. Az euro hitelkockázat-mentes portfólió teljesítménye 1,29 százalékos volt évesítve, 82 bázisponttal meghaladva a benchmark 0,47 százalékos hozamát. Az euro befektetési portfólió évesítve 4,27 százalékos hozamot ért el, ami a benchmarkját 195 bázisponttal haladta meg. A dollár befektetési portfólión elért – az árfolyamfedezés költségével korrigált – évesített hozam 1,03 százalékos volt, ami a benchmarkját 50 bázisponttal haladta meg. Az euro pénzügyi portfólió éves hozama 0,59 százalékos, 47 bázisponttal magasabb, mint a vonatkozó benchmark, a dollár pénzügyi portfólió eredménye 0,23 százalékos volt, így 10 bázisponttal szintén túlteljesítette a benchmark 0,13 százalékos eredményét. A piaci értékkel súlyozott portfóliók éves hozama 2,03 százalékos volt, ami 109 bázisponttal haladta meg a súlyozott benchmark 0,94 százalékos hozamát.

A befektetési portfóliók stratégiai céldurationje 1 év. Az ennek megfelelő futamidejű euro-állampapírok hozamaiban 7,5 bázispontos hozamemelkedés volt megfigyelhető, azonban a hozamgörbe menti diverzifikáció miatt a súlyozott átlagos hozamváltozásra inkább a csökkenés volt jellemző, ami hozzájárult a hitelkockázat-mentes szegmensben mind a benchmark, mind a portfólió jó teljesítményéhez. A dollárállampapírok hozamai minimális mértékben szintén nőttek a félév során: 9,4 bázisponttal voltak feljebb az év végi szintnél a releváns 1 éven, a súlyozott átlagos hozamváltozásra az eurónál megfigyelthez hasonlóan szintén a csökkenés volt jellemző. A befektetési portfóliók viszonylag magas abszolút teljesítménye részben a hozamgörbe lejjebb tolódásával, a jó relatív teljesítmények pedig főként a portfóliókezelés értékpapír-választásával, országok közötti allokációjával magyarázható.

Az előző évhez hasonlóan a devizatartalék-kezelés környezetét továbbra is meghatározóan befolyásolta az európai szuverén kibocsátókat érintő hitelválság. Míg az eurózána perifériaországainak szuverén adósságválsága ezen országok hitelkockázati felárainak jelentős és tartós kitágulását eredményezte, addig a minőségbe való menekülés hatására a jobb minőségű – a magyar devizatartalék gerincét alkotó – kibocsátók értékpapírjai felértékelődtek. Az európai szuverén válságra a tavalyi év során a jegybank a befektetési irányelvek további szigorításával, a benchmarkok szerkezetének konzervatívabbá tételével, a befektetések hátralévő futamideje szerinti differenciált, hitelminősítésre és egyéb piaci indikátorokra épülő limitek további szigorításával reagált.

A jövőre vonatkozólag kockázatot jelent, hogy a magas minőségű eszközök hozamai nagyon alacsony szinten vannak, az időszakban megfigyelt jó hozam elérésére a közeljövőben várhatóan már nem lesz lehetőség. Az extrém alacsony hozamszint azt is jelenti, hogy a korábbi éveknél jóval nagyobb az esélye annak, hogy egy esetleges hozamemelkedés – a meglévő kötvények leértékelődésén keresztül fellépő esetleges átértékelődési veszteség – nyomán, akár negatív hozam is kialakulhat. Ennek a kockázatnak a mérséklése érdekében a Monetáris Tanács decemberben a 1,5 éves stratégiai célduration egy lépésben, fél évvel, 1 évre történő mérsékléséről döntött.

Az MNB devizamérlegében szereplő tételek kamatlábváltozás szerinti kockázatotott értéke a félév végén 67 millió euro (95 százalékos konfidenciaszintű VaR 1 hónapos időhorizonton). A 2012. első félévre számolt átlagos napi devizakockázat (95 százalékos konfidenciaszintű, 1 napos VaR) 10 560 euro volt. A mértékek nagysága tükrözi a kockázatvállalási politikában lefektetett konzervatív irányelvek megvalósulását.

Működésikockázat-kezelés

A továbbhúzódó nemzetközi pénzügyi válság okozta romló külső piaci, valamint a gyorsan változó hazai szabályozási környezetben a működési kockázatok költséghatékony kezelése továbbra is elsőrendű fontosságú feladat maradt. A nehezedő körülmények mellett egyre nagyobb körültekintéssel kell fenntartani a kockázatokra való felkészülés színvonalát.

A működési kockázatok reális felméréséhez fontos információt szolgáltat a bank működése folyamán adódó kisebb hatású események, incidensek strukturált regisztrálása és elemzése. Ezek az események rámutathatnak a banki folyamatok sérülékenységére, értékeinek kockázati kitettségére, így a felkészülés időben, sikeresebben folyhat a súlyosabb veszteségek elkerülése érdekében. Néhány szakterület az események adatainak gyűjtését már több éve folytatja. Ez a gyakorlat mára az egész bank munkájában általánossá vált.

Az MNB-nek hitelt érdemlően bizonyítani kell, hogy alapvető feladatait, különösen pedig a hazai fizetési rendszer zavartalan fenntartását, valamint a lakosság készpénzellátását rendkívüli helyzetekben is képes biztosítani. Ezért 2012 első felében az MNB – külső szereplők bevonásával – két üzletmenet-folytonossági tesztet hajtott végre.

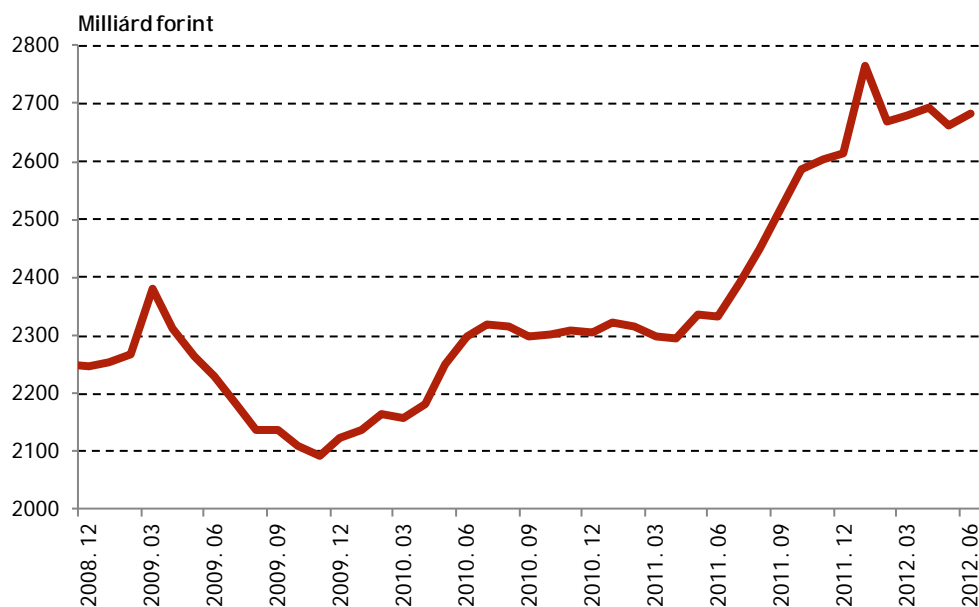
A MNB fontos feladatának tekinti, hogy munkavállalói a munkavédelmi ismereteket a gyakorlatban is magas színvonalon és készségszinten ismerjék. Ennek érdekében 2012 első félévében – nem bejelentett időpontban – az MNB tűzvédelmi evakuációs gyakorlatot hajtott végre. A gyakorlat a Bankbiztonság szervezeti egység irányításával történt és sikeresen záródott.

3.5. Készpénz-logisztikai tevékenység

Forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék értéke 2012. június 30-án 2670 milliárd forint volt. 2011. év végéhez képest a forgalomban lévő készpénz szezonálisan igazított értéke kismértékben, 3 százalékkal, 66 milliárd forinttal növekedett. Az év elején piaci bizonytalanságok hatására átmenetileg megemelkedett a készpénzkereslet, a kiáramlott többletkészpénz egy része azonban március végére visszaáramlott az MNB-be. A második negyedévben a forgalomban lévő készpénz értéke stagnált, ami elsősorban a visszafogott lakossági fogyasztással magyarázható.

6. ábra: A forgalomban lévő készpénz értéke

Megjegyzés: A forgalomban lévő bankjegyek és forgalmi érmék hó végi értéke, szezonálisan igazítva. Az ábra nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék állományát (6,4 milliárd Ft), amely érmék névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

2. táblázat: A forgalomban lévő bankjegyek és forgalmi érték adatai 2012. június 30-án

Bankjegyek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	71,8	1435,0	24,5	54,9
10 000 forint	95,8	957,8	32,6	36,6
5000 forint	23,2	116,3	7,9	4,5
2000 forint	20,0	39,9	6,8	1,5
1000 forint	51,6	51,6	17,6	1,9
500 forint	31,0	15,5	10,6	0,6
Összesen	293,4	2616,1	100	100
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	89,5	17,9	7,2	38,1
100 forint	142,2	14,2	11,5	30,2
50 forint	116,3	5,8	9,4	12,3
20 forint	221,0	4,4	17,8	9,4
10 forint	263,7	2,7	21,2	5,7
5 forint	407,7	2,0	32,9	4,3
Összesen	1 240,4	47,0	100	100

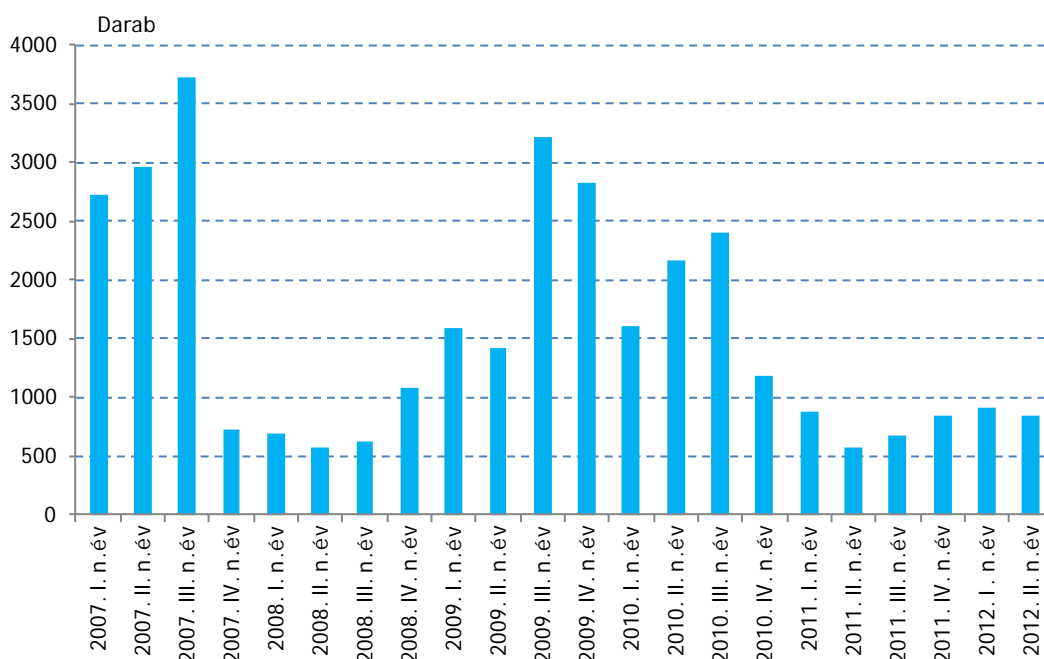
Megjegyzés: A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék állományát (6,4 milliárd Ft), amely érmék névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

2012 első félévében megállt a forintbankjegy-hamisítványok számának a tavalyi év második felében kezdődött enyhe emelkedése, és az elmúlt 3 hónapban ismét kismértékű csökkenés vette kezdetét. Az év első hat hónapjában 1762 darab hamis forintbankjegy került kivonásra a forgalomból. A hamisítás mértéke a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában átlagosnak tekinthető.

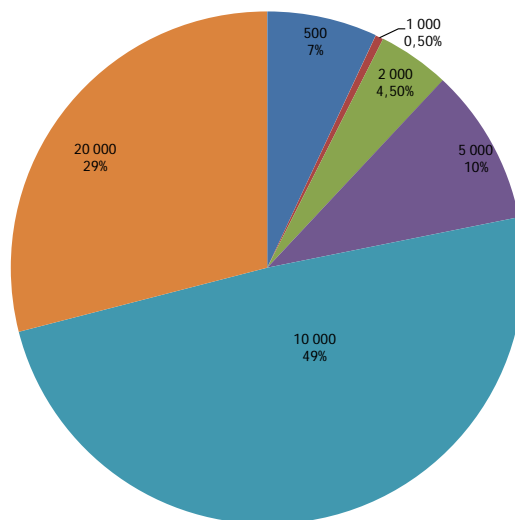
A hamis valuták előfordulása továbbra sem jelentős: a jegybank szakértői 684 darab különböző valutahamisítványt vizsgáltak 2012 első félévében. Ezen belül a hamis eurobankjegyek száma 500 darab volt.

7. ábra: A fellelt forintbankjegy-hamisítványok számának alakulása

A forintbankjegyek hamisítása továbbra is túlnyomórészt a magasabb címletekre, a 10 000 és 20 000 forintos bankjegyekre irányul. A hamisítványok minőségére jellemző, hogy bár rátekintésre gyakran megtévesztőnek bizonyulnak, ugyanakkor egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva vagy mozgatással) és/vagy a kombinált UV-A- és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

8. ábra: A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2012 első félévében

A pénzhamisítás elleni küzdelem hatékonyságának növelése érdekében a jegybank az elmúlt félévben is megkülönböztetett figyelmet fordított a hamisítványok előfordulása által legveszélyeztetettebb kereskedelmi és szolgáltató szektor szűrőszerepének megerősítését célzó komplex programjának folytatására. Továbbra is kiemelt fontosságúnak tartja a bankjegyekkel kapcsolatos ismeretek terjesztését, aminek elősegítése érdekében az MNB szakértői térítésmentes képzésekkel készítik fel a kereskedelmi pénztárosokat a bankjegyellenőrzés legkorszerűbb módszereinek alkalmazására.

Az első félév során megújultak és tovább bővültek a jegybank készpénzzel kapcsolatos internetes oldalai, amelyeken rendelkezésre állnak a bankjegyekkel, valamint azok ellenőrzésével kapcsolatos olyan ismeretek és letölthető segédanyagok is, amelyek a hétköznapi vásárlási helyzetekben a vásárlók és a

hivatásszerűen készpénzt kezelő kereskedelmi pénztárosok számára is jól hasznosíthatók. Az MNB a félév során újraindította a korszerű pénztári bankjegyzvizsgáló módszerek és segédeszközök terjedésének ösztönzését célzó, UV-A/C készülékek beszerzését támogató kampányát.

Jogsabályi változások

A 2012. január 1-jén hatályba lépett MNB tv. több tekintetben módosította a készpénzforgalmazás szabályait. Az új törvényi szabályozás alapján a hitelintézetek és a posta kötelesek a forgalomból bevonni, törvényes fizetőeszköznek már nem minősülő bankjegyeket a bevonás határnapjától számított 3 évig, az értéket pedig 1 évig törvényes fizetőeszközzé átváltani. Az új MNB tv. meghatározza továbbá a hiányos, sérült bankjegyek átválthatóságának szabályait is. Ennek megfelelően hiányos, sérült bankjegy akkor váltható át törvényes fizetőeszközzé, ha a bankjegynek több mint 50 százalékát bemutatják. Azokat a sérült, hiányos bankjegyeket pedig, amelyek felülete nem haladja meg az 50 százalékot, az MNB térítés nélkül bevonja a forgalomból és megsemmisíti. A hitelintézeteknek és a postának az ilyen hiányos, sérült bankjegyeket az ügyfelüktől térítésmentesen át kell venniük, és az MNB részére kell továbbítaniuk bevonás és megsemmisítés céljából.

Emlékérme-kibocsátás

Bemutatkozott a teljes címlistsor az Alaptörvénynek megfelelő Magyarország feliratú forintérmékből. Az Országgyűlés által 2011. április 18-án elfogadott új alkotmány – Magyarország Alaptörvénye – szerint hazánk hivatalos elnevezése a korábbi, „Magyar Köztársaság” helyett „Magyarország”. A Magyar Nemzeti Bank 2012. január 1-jén „MAGYARORSZÁG” felirattal ellátott 5, 10, 20, 50, 100 és 200 forintos címletű értéket bocsátott ki. Az új, „MAGYARORSZÁG” feliratos forgalmi érték teljes címlistora 2012-ben csak forgalmi sorozatok formájában lesz megvásárolható.

A pénzforgalomban nem lesz megtalálható minden címlet az új érték közül, mivel az MNB csak a pénzforgalom és -készletezési szabályok által igényelt címletekből gyártat nagy szériában új értéket, így a teljes címlistsor csak fokozatosan, akár több év alatt kerülhet ki a forgalomba.

2012 első félévében a Magyar Nemzeti Bank hat emlékértmet bocsátott ki. Az év első kibocsátása a 3000 forintos címletű ezüst emlékértme volt, Madách Imre: Az ember tragédiája című műve megjelenésének 150. évfordulója alkalmából. Ezt követően jelent meg Reményi József szobrász, érem- és plakettművész születésének 125. évfordulója alkalmából az 5000 forintos címletű ezüst emlékértme. A Magyar Nemzeti Bank Örkény István születésének 100. évfordulója alkalmából 5000 forintos címletű ezüst emlékértmet bocsátott ki az író születésnapján, április 5-én. Az emlékértme a „Magyar irodalom alakjai” sorozat folytatásaként jelent meg. Az első magyar műhold sikeres pályára állításának tiszteletére a jegybank „MASAT-1” megnevezéssel 1000 forintos címletű kupronikkal emlékértmet hozott forgalomba. Az emlékértme a magyar mérnökök, feltalálók technikai újdonosságait, találmányait bemutató sorozat nyolcadik tagjaként került kibocsátásra. A „Középkori magyar aranyforintok” sorozat indító elemeként jelent meg az „I. Károly aranyforintja” elnevezésű, 10 000 forintos címletű arany emlékértme normál, illetve négyszeres súlyú, ún. piefort veretként. 2012 júniusában a Londonban megrendezett XXX. Nyári Olimpiai Játékok alkalmából az MNB 5000 forint névértékű arany és 3000 forint névértékű ezüst emlékértmet bocsátott ki. Az arany emlékértme „A világ legkisebb aranyértmeje” elnevezésű nemzetközi gyűjtői program részeként jelent meg.

3.6. Statisztikai szolgálat

Új adatszolgáltatások elrendelése

A Magyar Nemzeti Bank az MNB tv. felhatalmazása alapján gyűjti a feladatai ellátásához szükséges statisztikai információkat; az adatszolgáltatásokat egy-egy naptári évre vonatkozóan rendeletben írja elő. A szabályozási változásokra reagálva 2012 első félévében a pénzügyi stabilitási, illetve a jegybanki eszköztárhoz kapcsolódó feladatok ellátása érdekében három esetben volt szükség rendkívüli adatelrendelésre, ezek a 2012. évre vonatkozó 14/2011. (X. 13.) MNB rendelet módosításával, illetve egy új adatszolgáltatási rendelet kibocsátásával valósultak meg. (A rendkívüli adatszolgáltatások bevezetése az érintett hitelintézetek számára a következők miatt vált szükségessé: a 2012. januártól, illetve

júliustól teljesítendő betét- és mérlegfedezeti, illetve devizafinanszírozás-megfelelési mutató, a központi hitelinformációs rendszer „pozitív adólistára” és a tartós késsedelemmel érintett devizakölcsöntartozások konverziójára vonatkozó új szabályokhoz kapcsolódva.)

A 2013. évre vonatkozó adatszolgáltatási rendelet előkészítése folyamatban van.

Statisztikák közötti harmonizáció, új publikációk megjelenése, felkészülés a módszertani változásokra

2012 első félévében fontos szerepet játszott az MNB statisztikai tevékenységében a megváltozott nemzetközi módszertani szabványok 2014-es bevezetésére való felkészülés, melynek keretében a jegybank és a KSH munkatársai rendszeres egyeztetéseket folytattak, és számos módszertani, illetve technikai kérdésre találtak megoldást közösen. Ennek megfelelően megkezdődött az adatgyűjtések, illetve informatikai támogató rendszerek módosítása is.

Az MNB Statisztika szakterülete kiemelt feladatként foglalkozik ebben az évben a háztartások pénzügyi megtakarításaira vonatkozó statisztikák fejlesztésével és a nemzeti számlák többi részével történő összehangolásával. Ezzel kapcsolatosan 2012 első félévében a háztartások külföldi befektetéseinek pontosabb megfigyelése és a nemzeti számlákban megjelenő mutatók közötti eltérések csökkentése terén tett lépéseket a jegybank a KSH-val együttműködésben.

Megjelent a *Magyarország fizetésimérleg- és külfölddel szembeni befektetési pozíció-statisztikai* című kiadvány, mely a fizetési mérleg és a külfölddel szembeni befektetési pozíció nemzetközi módszertanát, illetve hazai előállítási gyakorlatát is tartalmazza.

A Pénzügyi elemzések és Kutatás szakterületekkel együttműködve elkezdtük a Freiburgi Egyetem szakértői által kidolgozott nyugdíjmodell adaptálását, mely az eszközt jelenti a társadalombiztosítás implicit nyugdíjadóságának az Eurostat és EKB által előírt kiszámításához.

Adatminőség javítása, rendszerfejlesztések

Az MNB adattárháza az év közben felmerült új igényekre rugalmasan reagált. Az első félévben elrendelt új adatszolgáltatások elemzői igények szerinti gyors feldolgozása az MNB adattárházában – pl. a likviditási, devizafinanszírozási mutató feldolgozása, ellenőrzése, a devizahitelek átváltására és elengedésére vonatkozó adatok monitoringja – jelentős mértékben támogatta az MNB monetáris politikai, stabilitási feladatait. Elkészült az az adattárház fejlesztés, amelynek segítségével a Pénzügyi stabilitás szakterület által használt Excel alapú feldolgozást automatikus feldolgozás váltotta fel. Éles szakaszába lépett a napközbeni elszámolások (IG2) nyomon követésére szolgáló adattárház-fejlesztés. Ennek segítségével a Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás szakterület munkatársai felvigyázási munkájuk során már nemcsak az éjszakai, hanem a napközbeni elszámolások teljesülését (értékét, számát, átfutási idejét) tudják adattárház-as riportok segítségével monitorozni.

3.7. A lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztésére irányuló jegybanki tevékenység

A jegybank a korábbi évekhez hasonlóan 2012-ben is elkészítette *A pénz beszél! Te érted?* című tájékoztató füzetét, melyet eljuttatott az ország valamennyi, közel 1200 középiskolájába. A füzet közérthető formában tájékoztatja a fiatalokat azokról a legfontosabb pénzügyi termékekről és szolgáltatásokról, amelyekkel már 17–18 éves korban találkozhatnak. A tájékoztató kiadványt április folyamán több mint 114 ezer 11. évfolyamos diák kapta meg, melynek iskolai feldolgozását prezentációk formájában összeállított on-line oktatási segédanyag és a megszerezhető tudást visszamérő kvíz is segítette.

A jegybank működésének és a monetáris politika mozgatórugóinak megismertetését, valamint az általános pénzügyi tájékozottság növelését célozza a *Monetary – közgazdálkodj okosan* elnevezésű, három fordulóból álló középiskolai vetélkedősorozat is, melynek regionális elődöntőire és döntőjére 2012 áprilisában került sor. Az idei évi vetélkedőn csaknem 250 csapatban közel ezer diák vett részt, az 1 millió forintos fődíjat egy budapesti középiskola csapata nyerte meg.

Az MNB Látogatóközpontja 2012 első félévében csaknem 17 ezer látogatót fogadott, akik jelentős számban vettek részt a gazdasági ismeretek és a pénzügyi tudatosság fejlesztését célzó programokon. A létesítmény népszerűségét olyan ismeretterjesztő programok is növelték, mint a májusban megrendezett hétvégi Nyílt Napok és a júniusi Múzeumok Éjszakája. A félév során a Látogatóközpont két eseményen vett részt kihelyezett programokkal: a Múzeumok Majálisán – ahol a legizgalmasabb programnak járó díjat is elnyerte –, valamint a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat által szervezett Városligeti Gyermeknapon.

Az MNB a félév során több, a pénzügyi kultúra fejlesztését szolgáló külső kezdeményezéshez anyagi támogatást is nyújtott. Ennek keretében segítette többek között a Junior Achievement Alapítvány által szervezett gazdasági fókuszú országos középiskolai tanulmányi verseny döntőjének lebonyolítását, valamint tette lehetővé a Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetsége szervezésében a Pécsi Tudományegyetemen megtartott, pénzügyi ismeretterjesztési célú előadás-sorozat megrendezését.

A Pénziránytű Alapítvány négy éve folyamatosan támogatja szakmailag és anyagilag a középiskolai korosztály pénzügyi ismeretterjesztését szolgáló Pénzügyi Oktatási Programot (POP). A júniusban zárult 2011/2012-es tanévben a programba 60 középiskola kapcsolódott be, ami 2800 diák és közel 140 tanár bevonását jelentette. Az elmúlt négy lezárt programév alatt összesen közel 8 ezer diák és 300 tanár vett részt a programban.

Az alapítvány a program eddigi sikerére és eredményeire tekintettel májusban ismételten meghirdette a csatlakozást célzó pályázati lehetőséget. A beérkezett pályázati anyagok értékelése alapján a POP keretében a következő tanévben 69 középiskola részesül az alapítvány szakmai és anyagi támogatásában.

A Pénziránytű Alapítvány által koordinált, az MNB és a PSZÁF szakmai felügyeletével megvalósuló Mindennapi Pénzügyeink Program (MPP) keretében a félév során 280 cikk jelent meg az MPP médiapartnere által biztosított nyomtatott és on-line médiumokban. A program népszerűsítését szolgálta az MPP egyéves működése alkalmából megrendezett szakmai konferencia is.

Márciusban került publikálásra az OECD által kezdeményezett, Magyarország részvételével megvalósult nemzetközi kutatási projekt eredményeit bemutató tanulmány, melynek fókuszában a felmérésben részt vevő 14 ország pénzügyi kultúra szintjének összehasonlítása állt. A projekthez kapcsolódó hazai kutatás a jegybank anyagi támogatásával, a Pénziránytű Alapítvány koordinációja mellett valósult meg.

A Nemzeti alaptanterv 2012. évi felülvizsgálata kapcsán a vitaanyag februári véleményezési lehetőségével élve a Pénziránytű Alapítvány részletes javaslatcsomagot juttatott el az Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet részére a pénzügyi-gazdasági ismeretek közoktatáson belüli előmozdítása érdekében. A Pénziránytű Alapítvány az elmúlt négy év tapasztalatait, szaktudását és komplex oktatási programját is felajánlotta a Nemzeti alaptanterv készítői számára a pénzügyi-gazdasági nevelésre vonatkozó részek véglegesítéséhez, valamint az alaptantervre épülő kerettantervek kialakításához.

3.8. Az MNB eredményének alakulása

A Magyar Nemzeti Bank 2012. első félévi eredménye 27,1 milliárd forint nyereség volt. A jegybank eredményét és mérleg szerkezetét elsősorban a hazai és nemzetközi makrogazdasági folyamatok, valamint a monetáris politika céljai és választott eszközei határozzák meg. 2012 első félévében a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

- a devizatartalék monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozásához kapcsolódó devizakonverziói, valamint a háztartásoknak nyújtott deviza-jelzáloghitel végtörlesztéséhez kapcsolódó euroeladási tenderek;
- a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek alakulásával;

- a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása; valamint
- a forint árfolyamváltozása.

3. táblázat: Az MNB összevont eredménykimutatása és egyes mérlegtételei

milliárd forint				
Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2011. I. félév	2012. I. félév	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	-56,2	-84,3	-28,1
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	-148,8	-172,5	-23,7
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	92,6	88,2	-4,4
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	-17,2	3,1	20,3
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	12,4	114,2	101,8
6	Egyéb eredménytényezők* (V+...+VIII)-(XIII+XV+...+XVIII)	-7,5	-5,9	1,6
7	Eredmény (1+4+5+6)	-68,5	27,1	95,6
8	Kiegyenlítési tartalékok egyenlege a mérlegben <i>Nem realizált devizaárfolyam-eredmény miatti kiegyenlítési tartalék</i>	37,4	530,2	492,8
9	<i>Deviza értékpapírok piaci értékváltozása miatti kiegyenlítési tartalék</i>	-34,3	-16,5	17,8

*Nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, nettó céltartalékképzés és felszabadítás, jutalékból származó és egyéb eredmény.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 84,3 milliárd forint veszteség volt, 2011 első félévéhez képest 28,1 milliárd forinttal romlott. A negatív kamateredmény oka az, hogy az előző évek devizabeáramlásának hatására a jegybanknál jelentős nettó devizapozíció alakult ki, ami a forint- és devizakamatszint eltérése miatt veszteséget eredményez.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény az első félévben 172,5 milliárd forint veszteség volt, a 2011. első félévinél 23,7 milliárd forinttal magasabb. A forint kamateredmény romlása elsősorban az alapkamat előző év azonos időszakához viszonyított 103 bázispontos emelkedése miatt következett be, az alapkamathoz kötött kamatozású forintkötelezettségek (költségvetés forintbetétei, kötelező tartalék, likviditást lekötő instrumentumok) féléves átlagállománya a 2011. első félévit nem haladta meg.

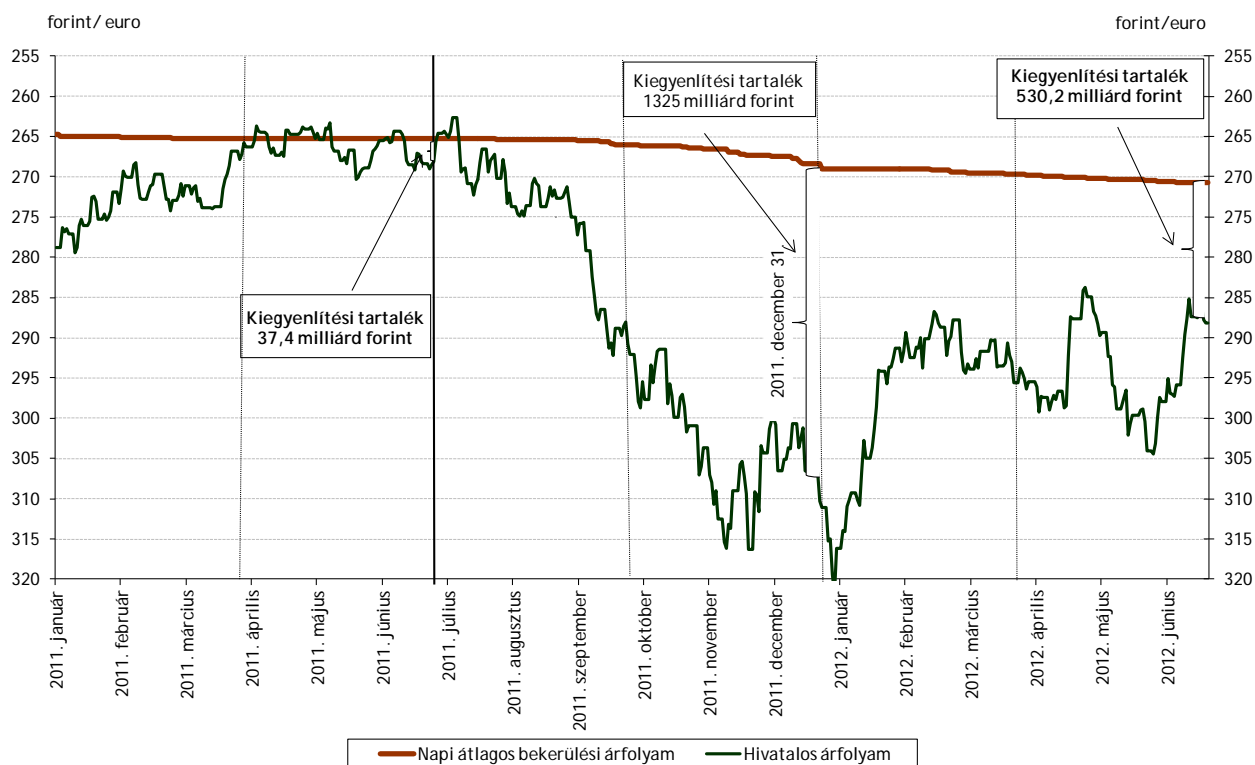
A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 88,2 milliárd forint nyereség volt, 2011. első félévhez képest 4,4 milliárd forinttal csökkent, elsősorban az eurohozamok jelentős esése miatt. A devizatartalék euróban számított átlagos állománya a két időszakban hasonló volt, forintban viszont emelkedett a forint árfolyamának számottevő gyengülése miatt. A gyengébb árfolyam a forintban kifejezett kamatbevételeket növelte, mérsékelve ezáltal a devizahozamok csökkenésének hatását.

A pénzügyi műveletek realizált eredménye 3,1 milliárd forint nyereség volt. Ez az eredménykategória döntő mértékben a devizatartalékba sorolt értékpapírok piaci árváltozásából származó realizált eredményt tartalmazza, ezenkívül pedig – lejárat vagy eladás esetén – a magyar államkötvények, valamint a jelzáloglevelek realizált árfolyameredményét. Míg 2011 első félévében a növekvő devizapiaci hozamok 14,2 milliárd forint realizált veszteséget eredményeztek, addig 2012 első felében – a januári átmeneti devizahozam-emelkedést követően – csökkentek a hozamok, aminek hatására a tranzakciókon 3,9 milliárd forint nyeresége keletkezett a banknak.

A deviza árfolyamváltozásából származó eredmény alakulását meghatározó két fő tényező: a devizaeladások mértéke, valamint a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése. 2012 első féléve folyamán a devizaeladások volumene a 2011 első félévében jellemző szokásos mértékhez képest jóval magasabb volt. Ezt részben a deviza-jelzáloghitelek végtörlesztéséhez kapcsolódó euroeladási tenderek, részben az ÁKK-val bonyolított devizaeladások nagyobb volumene idézte elő. A másik fő tényező a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése, ami 2011. június 30-án – az időszakot jellemző erős forintárfolyamnak köszönhetően – mindössze 0,35 forint/euro volt, ám a forint erőteljes gyengülése miatt 2011 végére 42,11 forint/euróra nőtt. Ez az eltérés az erősödő forintnak köszönhetően 2012. június 30-ra 17,48 forint/euróra mérséklődött. Ezzel a két tényezővel magyarázható, hogy 2012 első felében

114,2 milliárd forint árfolyamváltozásból származó nyereséget könyvelhetett el a bank, ami közel tízszerese a 2011 azonos időszakában képződött nyereségnek.

9. ábra: A forint árfolyamának alakulása
(fordított skála)

Az egyéb eredménytényezők közé tartoznak a banküzem működési bevételei, költségei, ráfordításai, a bankjegy- és érmegyártás költségei, a céltartalékképzés, -felszabadítás, valamint a jutalékból származó és az egyéb eredmény. Az ezekből adódó nettó ráfordítások összesen 1,6 milliárd forinttal csökkentek elsősorban a 2012. első félévben alacsonyabb készpénzgyártási költségek miatt.

A saját tőke állománya 2012. június 30-án 570,7 milliárd forint volt. Nagyságát alapvetően a kiegyenlítési tartalékok – azon belül is a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékának – szintje határozta meg, változásában pedig szerepet játszott a bank eredményének alakulása is.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 2011. június végéhez képest 492,8 milliárd forinttal nőtt. Ennek oka a hivatalos és az átlagos bekerülési árfolyam közötti eltérés növekedése. A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 2012. június 30-án 530,2 milliárd forint volt.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékának 2011. június 30-i 34,3 milliárd forintos negatív egyenlege a deviza-értékpapírok piaciérték-változásának kedvezőbb alakulása következtében 2012. június 30-ára 17,8 milliárd forinttal mérséklődött, így a deviza-értékpapírokon 16,5 milliárd forint nem realizált veszteséget mutat ki a jegybank.

3.9. Az MNB gazdálkodása

Az MNB gazdálkodása az MNB tv.-ben előírt feladatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony – a kockázatmentes működést a legalacsonyabb mértékű kiadásokkal megvalósító – biztosítására irányul.

Működési költségek

4. táblázat: Az MNB 2012. első félévi működési költségeinek alakulása

M e g n e v e z é s	2011. I. félévi tény	2012. I. félévi ütemezett terv (tartalék nélkül)	2012. I. félévi tény	Index (2012. I. félévi tény/ 2012. I. félévi ütemezett terv)	Index (2012. I. félévi tény/ 2011. I. félévi tény)
				százalékban	
	millió forintban			százalékban	
Személyi jellegű ráfordítások	3 112	3 037	3 066	100,9	98,5
Banküzemi általános költségek	2 593	2 577	2 432	94,4	93,8
Összesen	5 705	5 614	5 498	97,9	96,4

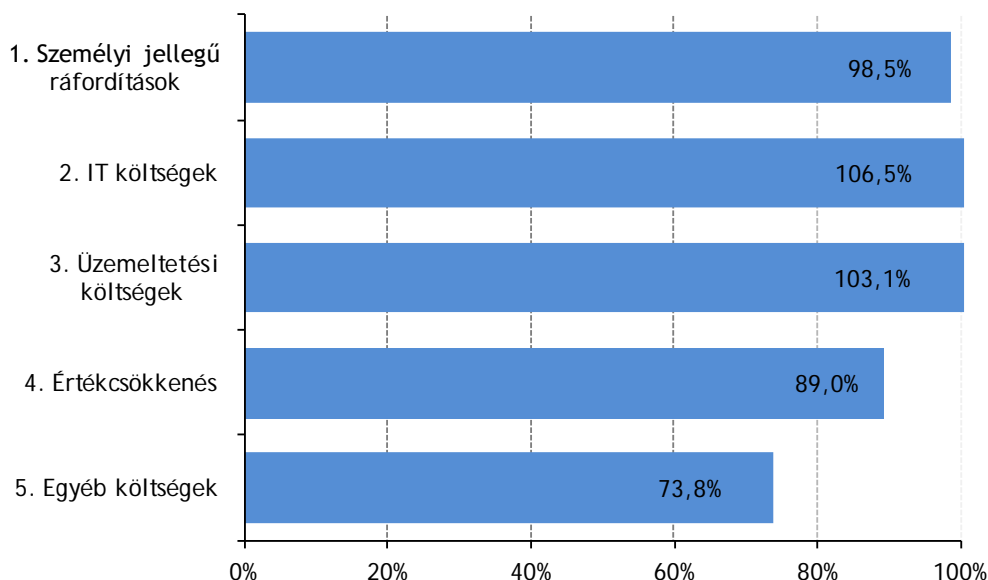
A működési költségek 2012. első félévi tényleges összege 5498 millió forint, ami 3,6 százalékkal (207 millió forinttal) alacsonyabb a 2011. év hasonló időszakában felmerült kiadásoknál. A 2012. I–VI. havi költségek tervteljesítése az ütemezett tervhez⁷ közelítő mértékű, attól mindössze 2,1 százalékkal marad el.

A 2012. évi terv jóváhagyott (központi tartalék nélküli) összege 11 957 millió forint, amelynek december 31-éig várható teljesítése a jelenlegi ismeretek szerint ugyancsak kismértékben marad majd el a tervezettől. Ez a várható tervteljesítés fenntartaná a 2011. évi gazdálkodás azon lényeges jellemzőjét, mely szerint a működési költségek nominálértéken nem érték el a 12 milliárd forintot, amire az utóbbi évtizedben nem volt példa.

Az előző év hasonló időszakához viszonyított megtakarítás – a tervezettek szerint – döntően a holokauszt-perhez kötődő kiadások elmaradásából (az ún. egyéb költségeknél), továbbá az értékcsökkenési leírás összegének csökkenéséből adódik, emellett két fő költségcsoport esetében – a jóváhagyott tervnek megfelelően – növekedés tapasztalható.

⁷ Megjegyezzük, hogy az ütemezett terv nem azonos az időarányos (havonként egyenlő összegekre osztott) tervvel, az a kiadások várható tényleges felmerülését alapul véve készül és kerül az év elején az illetékes döntéshozó által elfogadásra, az időbeli elhatárolásokat is figyelembe véve.

10. ábra: A 2012. első félévi működési költségek alakulása a 2011. első félévi tényadatok arányában

Személyi jellegű ráfordítások

A 2012. első félévi személyi jellegű ráfordítások (3066 millió forint) a 2011. év ugyanezen időszakának adatahoz képest összességében 1,5 százalékkal (46 millió forinttal) alacsonyabbak, ami a munkáltatói felmondások számának csökkenése miatt következett be, de ezt mérsékelte a járulékváltozások miatti költségnövekedés.

Banküzemi általános költségek

A 2012. első félévi banküzemi általános költségek (2432 millió forint) a 2011. első félévinél 6,2 százalékkal kisebbek.

Az előző év ugyanezen időszakához képest 41 millió forinttal emelkedtek a 2012. első félévi *IT-költségek*. Ez döntően két okra vezethető vissza: egyrészt az árfolyamváltozás eredményezett többletköltséget a devizában felmerülő számítástechnikai szolgáltatások esetében, másrészt az újonnan bevezetett portfóliókezelő rendszer működése okoz a korábbi évhez képest növekedést.

2011. első félévhez viszonyítva emelkedtek az *üzemeltetési költségek* is (20 millió forinttal, 3,1 százalékkal). Ez részint a jegybanktörvény változásával függött össze: a Monetáris Tanács külső tagjai részére biztosított (bérelt, majd beszerzett) személygépkocsik üzemeltetési költségéből adódóan; másrészt az ingatlanfenntartáshoz kötődő feladatok a tavalyi évhez képest egyenletesebb ütemben valósulnak meg.

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2012. első félévi összege (830 millió forint) 11 százalékkal (több mint 100 millió forinttal) alacsonyabb az előző év ugyanezen időszakában felmerülnél, a tervezettnél megfelelően.

Ugyancsak csökkentek az előző év első félévi kiadásaihoz képest – közel 120 millió forinttal – a 2012. évi *egyéb költségek*. Ez leginkább abból adódik, hogy a holokauszt-perrel kapcsolatos feladatokat a 2011. év első felében, a kapcsolódó költségek viselésével együtt a Magyar Állam nevében eljáró nemzeti fejlesztési miniszter vette át.

2012 első félévében 16 munkavállaló munkaviszonya szűnt meg, ebből 4 munkáltatói, 9 munkavállalói kezdeményezésre történt, 3 munkaviszony nyugdíjazás és egyéb kilépés (pl. határozott munkaszerződés lejárt stb.) miatt szűnt meg. Ugyanakkor 2012 első hat hónapjában 18 új munkatárs felvétele történt megüresedett vagy új pozíciókba.

5. táblázat: A munkaerőmozgáshoz kapcsolódó mutatószámok alakulása 2012 első félévében

Mutatók	2010	2011	2012. I. félév
Fluktuáció			
Fluktuációs ráta (kilépők + belépők száma / 2 x teljes létszám)	9,6%	10,6%	2,8%
Kilépési arány (kilépők száma / teljes létszám)	10,7%	11,9%	2,6%
Önkéntes távozási arány (a teljes létszám arányában)	4,4%	4,6%	1,6%
Önkéntesen távozó kulcsemberek száma	2	6	2
Külföldre távozó önkéntesen kilépő kulcsmunkatársak aránya	0,0%	16,7%	100,0%
Toborzás			
Toborzási igények	52	46	28
Kilépő munkatársak pótlására irányuló toborzások a teljes toborzási igényen belül	63,5%	93,5%	75,0%
A belépők aránya a teljes létszámmra vetítve	8,5%	9,3%	3,1%
Belülről betöltött üres pozíciók aránya	37,3%	22,2%	40,0%
Munkaidő			
Munkaidő kihasználtsága	85,1%	85,0%	88,5%
Betegség miatti kieső idő	1,6%	1,7%	1,5%

3.10. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

Rövidítések

ALCO: Eszköz-forrás bizottság

ÁSZ: Állami Számvevőszék

BÉT: Budapest Értéktőzsde Zrt.

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

BKR: Bankközi Klíringrendszer

CEBS: Európai Bankfelügyeleti Bizottság (Committee of European Banking Supervisors)

EBH: Európai Bankhatóság (European Banking Authority, EBA)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

ERKT: Európai Rendszerkockázati Testület (European Systemic Risk Board, ESRB)

GIRO: Giro Elszámolásforgalmi Zrt.

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió (Economic and Monetary Union, EMU)

IMF: Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund)

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KELER: Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

MNB: Magyar Nemzeti Bank

MPP: Mindennapi Pénzügyeink Program

NGM: Nemzetgazdasági Minisztérium

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development)

POP: Pénzügyi Oktatási Program

PST: Pénzügyi Stabilitási Tanács

PSZÁF: Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, az MNB által működtetett fizetési rendszer.

Fogalmak magyarázata

Devizafinanszírozás-megfelelési mutató (DMM): a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó deviza-swapállomány, illetve a finanszírozandó devizaeszközök súlyozott állományának hányadosa.

Devizaswapügylet: olyan – általában rövid lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacserelését foglalja magába.

Duration: a kötvények hátralévő átlagos futamideje. A kötvény, illetve a kötvényekből álló portfólió kockázatosságának jellemzésére használt mérőszám.

Elszámolás (klíring): a fizetési műveletek ellenőrzése, továbbítása, a bankközi követelések és tartozások meghatározott szabályok szerinti kiszámítása; értékpapírügyletek esetében a kötések párosítása, megerősítése, a tartozások és követelések kiszámítása, a felmerülő pénzügyi kockázat kezelése.

ERM–II árfolyam-mechanizmus (Exchange Rate Mechanism II): az euroövezet országai és a GMU harmadik szakaszában részt nem vevő uniós tagállamok közötti, az árfolyam-politikai együttműködés feltételeit megteremtő árfolyamrendszer. Az ERM–II rögzített, de kiigazítható árfolyamok multilaterális rendszere, amelyben a középárfolyamot normál +/-15 százalékos ingadozási sáv övezi. A középárfolyammal és adott esetben a szűkebb ingadozási sávval kapcsolatos döntéseket az érintett tagállam, az euroövezet országai, az EKB és a mechanizmusban részt vevő többi tagállam kölcsönös megállapodásával hozzák meg.

Fizetési Rendszer Fórum: az MNB kezdeményezésére a Magyar Bankszövetség támogatásával a pénzforgalomban meghatározó szerepet játszó piaci szereplők, valamint a Magyar Államkincstár, a GIRO Zrt. és KELER Zrt. részvételével működő önálló, önszervező, a hazai fizetési rendszer ügyei iránt elkötelezett konzultatív jellegű nyitott szakmai szerveződés. A Fórum legfelsőbb szerve a tagok képviselőiből álló, az MNB és a Magyar Bankszövetség társelnökségével működő Fizetési Rendszer Tanács.

Fizetési Rendszer Tanács: a Fizetési Rendszer Fórum döntéshozó testülete.

FX-swap ügylet: lásd devizaswapügylet

IMF-tartalékkvóta: az IMF-be SDR-ben (Special Drawing Right – különleges lehívási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható – még le nem hívott – hányada.

Jegybanktv. (MNB tv.): 2011. évi CCVIII. törvény a Magyar Nemzeti Bankról.

Kamatláb futures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott kamatozású betétállomány.

Kamatkozó devizaswap- (currency swap) ügylet: olyan – általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magába.

Kamatswap: valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és – bizonyos piaci kamatlábhoz, feltételhez igazított – változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Készpénzforgalom: a jegybankba történő be- és kifizetések, illetve váltások összege.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok, melyeket negatív egyenlegük esetén a negatív egyenleg mértékéig a központi költségvetés a tárgyévét követő év március 31-ig a megfelelő kiegyenlítési tartalék javára megtérít. A térítést a tárgyévi mérlegben a központi költségvetéssel szembeni követelések között kell kimutatni.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamveszteségét a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: a devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések (kivéve a visszavásárolt devizakötvények) piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Monetáris pénzügyi intézmények: a jegybank, a hitelintézetek és a pénzügyi alapok együttesen alkotják a pénzügyi vállalatokon belül ezt az intézményi kategóriát.

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára – amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot – mindez kötelezettségként értelmezendő.

Pénzügyi alapok: a pénzügyi alapokhoz azok a befektetési alapok sorolandók, amelyek befektetési jegyei likviditás szempontjából a bankbetétekhez hasonlóak, és eszközeiket 85 százalékban pénzügyi eszközökbe, vagy maximum 1 éves hátralévő lejáratú transzferálható hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokba, vagy pénzügyi eszközök kamataihoz hasonló megtérülésű eszközökbe fektetik.

Pénzügyi eszközök: alacsony kockázatú, likvid, olyan piacon forgó értékpapírok, ahol nagy forgalmat bonyolítanak le nagy mennyiségű papírokkal, és ahol ezek készpénzre váltása azonnal és alacsony költséggel lehetséges.

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítási repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

ROA (return on assets): eszközarányos nyereség.

ROE (return on equity): saját tőkearányos nyereség.

SEPA: Single European Payment Area, Egységes eurofizetési övezet –egy olyan térség, amelyen belül a gazdasági szereplők egyetlen fizetési számla használatával bárhol ugyanúgy teljesíthetnek és fogadhatnak euróban fizetéseket, mint saját országukban. Az övezet földrajzilag a 27 EU-tagállamot, Izlandot, Liechtensteint, Norvégiát, Svájcot és Monacót fedi le.

Teljesítés (kiegyenlítés): a bankok közötti tartozások és követelések végleges rendezése közös bankjuknál, jellemzően az MNB-nél vezetett számlán.

VaR (value at risk): kockázatosított érték, a kockázatok mérésére szolgáló módszer. A VaR adott időintervallum alatt várható legnagyobb veszteséget méri adott konfidenciaszint mellett.

B) RÉSZ A MAGYAR NEMZETI BANK 2012. ELSŐ FÉLÉVI BESZÁMOLÓJA

1. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2011.12.31.	2012.06.30.	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	287 150	359 547	72 397
3.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	168 501	168 501	0
3.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	118 641	191 046	72 405
	3. Egyéb követelések	8	0	-8
	II. Követelések devizában	12 007 016	10 504 038	-1 502 978
3.9.	1. Arany- és devizataralék	11 604 514	10 131 695	-1 472 819
3.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	747	0	-747
3.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	5 080	127	-4 953
3.10.	4. Egyéb devizakövetelések	396 675	372 216	-24 459
	III. Banküzemi eszközök	34 725	33 651	-1 074
3.13.	ebből: Befektetett eszközök	34 450	33 330	-1 120
3.15.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	172 908	150 755	-22 153
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	12 501 799	11 047 991	-1 453 808
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	F O R R Á S O K (Passzívák)	2011.12.31.	2012.06.30.	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	8 030 365	8 102 095	71 730
3.5.	1. Központi költségvetés betétei	597 010	692 287	95 277
3.8.	2. Hitelintézetek betétei	1 317 580	777 334	-540 246
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	2 693 412	2 670 088	-23 324
3.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	3 422 363	3 962 386	540 023
	VII. Kötelezettségek devizában	3 046 512	2 309 500	-737 012
3.5.	1. Központi költségvetés betétei	786 048	984 900	198 852
3.8.	2. Hitelintézetek betétei	0	0	0
3.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	2 260 464	1 324 600	-935 864
3.14.	VIII. Céltartalék	4 166	3 827	-339
	IX. Banküzem egyéb forrásai	17 092	17 131	39
3.15.	X. Passzív időbeli elhatárolások	16 084	17 608	1 524
3.16.	XI. Saját tőke	1 387 580	597 830	-789 750
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	33 426	47 023	13 597
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
3.17.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	1 324 963	530 244	-794 719
3.17.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	5 593	-16 530	-22 123
	6. Mérleg szerinti eredmény*	13 598	27 093	13 495
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	12 501 799	11 047 991	-1 453 808

* A mérleg szerinti eredmény 2011. december 31-re vonatkozóan az éves eredményt, 2012. június 30. tekintetében az I. féléves eredményt tartalmazza.

Budapest, 2012. szeptember 17.

Simor András
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

2. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	B E V É T E L E K	2011. I. félév	2012. I. félév	Eltérés
1	2	3	4	4-3
3.19.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	10 927	12 777	1 850
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	7 632	5 704	-1 928
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	1 528	6 036	4 508
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	0	0	0
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	1 767	1 037	-730
3.19.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	117 455	126 804	9 349
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	103 995	114 450	10 455
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	876	1 085	209
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	12 584	11 269	-1 315
3.20.	III. Deviza-árfolyamváltozásból származó bevételek	14 099	117 099	103 000
3.19.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	5 550	22 327	16 777
3.22.	V. Egyéb bevételek	2 131	2 126	-5
	1. Jutalék bevételek	494	486	-8
3.23.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	1 637	1 640	3
3.14.	VI. Céltartalék-felhasználás	907	1 043	136
3.14.	VII. Értékvesztés-visszairás	0	0	0
3.24.	VIII. Banküzem bevételei	89	145	56
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	151 158	282 321	131 163
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	R Á F O R D Í T Á S O K	2011. I. félév	2012. I. félév	Eltérés
1	2	3	4	4-3
3.19.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	159 692	185 308	25 616
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	14 016	23 837	9 821
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	18 754	23 636	4 882
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	126 277	137 565	11 288
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	645	270	-375
3.19.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	24 864	38 577	13 713
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	3 254	1 010	-2 244
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	97	3	-94
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	10 266	10 152	-114
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	11 247	27 412	16 165
3.20.	XII. Deviza-árfolyamváltozásból származó ráfordítások	1 654	2 857	1 203
3.21.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	3 996	2 237	-1 759
3.19.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	22 799	19 219	-3 580
3.22.	XV. Egyéb ráfordítások	670	713	43
	1. Jutalékrafordítások	352	405	53
3.23.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	318	308	-10
3.14.	XVI. Céltartalékképzés	152	704	552
3.14.	XVII. Értékvesztés	0	0	0
3.24.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	5 796	5 613	-183
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	219 623	255 228	35 605
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	-68 465	27 093	95 558
	XXI. Eredménytartalék igénybevétele osztaléokra	0	0	0
	XXII. Fizetett (jövőhagyott) osztalék	0	0	0
	XXIII. Mérleg szerinti eredmény (XX+XXI-XXII)	-68 465	27 093	95 558

Budapest, 2012. szeptember 17.

Simor András
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. Kiegészítő melléklet

3.1. Az MNB számviteli politikája

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam, a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (továbbiakban: a részvényes) gyakorolja.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2011. évi CCVIII. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNB r.) keretei közt alakítja ki. 2004. május 1-jétől az MNB a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja.

Az alábbiakban röviden bemutatjuk az MNB számviteli rendszerét, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályait a féléves beszámolóra vonatkozóan.

3.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni. Ennek a devizaárfolyamnyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége (lásd értékelési szabályok), elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követeléseit és kötelezettségeit átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegben kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNB r. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából, minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményzámláit lezárni, és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését, kivéve a visszavásárolt saját kibocsátású devizakötvényeket,
- a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség, vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységéből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegben kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit.

Az MNB elnöke féléves rendszerességgel írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről.

A féléves beszámoló aláírására jogosult vezető Simor András, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, PM-regisztrációs száma: 176115.

3.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

A központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet mint árfolyamnyereséget vagy -vesztéséget az MNB időarányosan számolja el eredményében.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A hitelintézeti követelések között kimutatott jelzálogleveleket beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbözetet az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggé vagy -vesztésgé kamatjellegű eredményében.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-nyereség elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy devizakövetelés, vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -vesztéséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredmény sorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a június 30-án érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), valamint a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, továbbá az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -vesztéségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, míg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredmény deviza eladásakor, illetve – amennyiben az adott devizanemben az átértékelés alá eső követelések összegét meghaladja az ugyanilyen kötelezettségek összege – devizavásárláskor keletkezik. A realizált eredmény az eladott, illetve megvásárolt devizaösszeg hivatalos árfolyamon számított értékének és átlagos beszerzési árfolyamon számított értékének a különbsége.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték és a nyilvántartási érték közötti különbözet a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor, illetve lejáratkor realizálódó árfolyamnyereséget vagy -vesztéséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és -vesztése eredmény soron kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát június utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli.

Az MNB által korábban külföldön kibocsátott, majd később visszavásárolt értékpapírokat bruttó módon, azaz az egyéb devizakövetelések soron kell kimutatni. A visszavásárolt saját kibocsátású devizakötvények

a bekerülési értéken történő értékelés általános szabályai szerint kerülnek értékelésre. A visszavásárolt kötvények után járó kamat bevételként és ráfordításként is elszámolásra kerül.

A repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügylethez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivezetni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettséggként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

Az IMF-től lehívott hitelösszeg a devizatartalékot, valamint forrásoldalon az IMF forintbetétjét növeli. A hitel nyilvántartása swapügylet formájában történik, amely forintkövetelést és SDR-kötelezettséget jelent.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint a Számviteli tv.-ben meghatározott fedezethatékonysági kritériumoknak megfelelnek. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel, illetve annak megbízásából külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettséggként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni negyedévente.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra az alábbiak:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal, banki működéssel közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók, nem jegybanki célú, még nem értékesített nemesfémkészlet), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója: a pénztárában, illetve értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

Megnevezés	2012.06.30
Vagyon értékű jogok	17%
Szellemi termékek	14.5%-50%
Alapítás-átszervezés (maximum)	20%
Épületek	3%
Járművek*	20%
Híradástechnikai eszközök, irodai eszközök, gépek	9%-50%
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	14,5%-33%
Számítástechnikai berendezések	9%-33%
Emissziós gépek	5%-33%
Műszerek, mérőeszközök	9%-33%
Bankbiztonsági eszközök	2%-33%
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	6.5%-33%

* Az 5 éves használati idejű járművek maradványértéke 20%.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján a fent megadott százalékos kulcsok az irányadók, azonban ettől a tényleges használati idő függvényében el kell térni. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz.

3.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2012. I. félévi mérlegére és eredményére

Az MNB mérlegének és eredményének alakulását elsősorban a monetáris politika céljai és választott eszközei, valamint a hazai és nemzetközi gazdasági folyamatok határozzák meg.

2012 első félévében 27,1 milliárd forint volt az MNB nyeresége. A makrogazdasági folyamatok közül a forintárfolyam alakulása gyakorolta a legjelentősebb hatást az eredményre. A félév során a forint hivatalos árfolyama meglehetősen széles sávban ingadozott, a 2011. december 31-i árfolyamhoz képest 7,4 százalékos erősödés következett be. A hivatalos és az átlagos bekerülési árfolyam eltérése jelentősen, az év végi 42,11 forint/euróról 17,48 forint/euróra csökkent 2012. június 30-ra. A devizaeladások volumene a félév elején a deviza-jelzáloghitelek végtörlesztéséhez kapcsolódóan bevezetett euroeladási tenderek következtében volt magasabb a szokásosnál, ezt követően az ÁKK-val bonyolított devizaeladások emelkedtek meg főleg az IMF-hiteltörlesztések miatt. A devizapozíció csökkenésén összesen 114,2 milliárd forint nyereséget realizált az MNB a félév folyamán.

A bank számviteli mérlegfőösszege 2012. június 30-án 11 048 milliárd forint volt, 2011 végéhez viszonyítva 1453,8 milliárd forinttal, több mint 10 százalékkal csökkent. Ez részben a forintárfolyam erősödésével, részben a devizatartalék alacsonyabb szintjével magyarázható.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 84,3 milliárd forint veszteség volt 2012 első félévében, ami 28,1 milliárd forintos eredményromlást jelentett 2011 első félévéhez képest. A kamategyenleg alakulását

részben a nettó devizaköveteléseknek a bázisidőszakhoz viszonyított magasabb átlagállománya, részben a forint- és devizahozamok közötti különbség növekedése határozta meg. A 2012. első félévi átlagos jegybanki alapkamat 7 százalék volt, ami 103 bázisponttal volt magasabb a 2011. első félévinél.

Az eredményre ható tényezőkről lásd részletesen az Üzleti jelentés 3.8. fejezetét.

3.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2011.12.31	2012.06.30	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	26 289	26 289	0
	1–5 éven belüli lejáratú államkötvények	4 417	12 925	8 508
	5 éven túli lejáratú államkötvények	137 795	129 287	-8 508
	Államkötvények	168 501	168 501	0
	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka miatti követelés	0	0	0
I.1.	Központi költségvetéssel szembeni követelések összesen	168 501	168 501	0

2012-ben nem volt olyan tranzakció, ami az állampapírok állományában változást idézett volna elő, így 2012. június 30-án bekerülési értéken továbbra is 168,5 milliárd forint maradt az állomány. Csak egy állampapír esetében csökkent a hátralévő futamidő 5 év alá.

3.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések

2011. december 31-én a központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron a költségvetéssel kötött currency swapok 747 millió forint összegű nettó követelésállománya szerepelt, mely swapok előjelváltás miatt a kötelezettségek közé kerültek át. (Lásd 3.5.)

3.5. A központi költségvetés forint- és devizabetétei

A központi költségvetés forintbetétei

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011.12.31	2012.06.30	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	596 607	691 928	95 321
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	340	296	-44
	Egyéb	63	63	0
VI.1.	Központi költségvetés betétei összesen	597 010	692 287	95 277

A központi költségvetés forintbetéteinek állománya a 2011. év végi közel 600 milliárd forintos állományhoz viszonyítva mindössze 95,3 milliárd forintra volt magasabb 2012. június 30-án. A bázis év végi, szokásosnál magasabb állomány azzal magyarázható, hogy 2011 decemberében az előre jelzettnél nagyobb összegű EU-transzfer érkezett az országba.

A központi költségvetés devizabetétei

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek állománya 2012. június 30-án 984,9 milliárd forint volt, 2011 végéhez képest 198,9 milliárd forintra nőtt.

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011.12.31	2012.06.30	
	Központi költségvetés devizabetétei	786 048	972 705	186 657
	Központi költségvetéssel kötött currency swapok*	0	12 195	12 195
VII.1.	Központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek	786 048	984 900	198 852

*2011. december 31-én a currency swapok állománya - előjelének megfelelően - a Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron szerepel.

A központi költségvetés devizabetéteinek mindegyike éven belüli lejáratú volt, állományuk 2011. december 31-hez képest 186,7 milliárd forinttal nőtt. A currency swapok mintegy 70 százaléka 2–3 éves lejáratú, a fennmaradó állomány éven belüli.

3.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011. 12. 31.	2012.06.30	
I.1.–VI.1.	Nettó forintpozíció	-428 509	-523 786	-95 277
II.2.–VII.1.	Nettó devizapozíció	-785 301	-984 900	-199 599
	Összesen	-1 213 810	-1 508 686	-294 876

3.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011.12.31	2012.06.30	
	Értékpapír fedezete mellett nyújtott hitel	35 000	117 000	82 000
	Jelzáloglevelek	85 580	75 985	-9 595
	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	120 580	192 985	72 405
	Jelzáloglevelek értékvesztése	-1 939	-1 939	0
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések összesen	118 641	191 046	72 405

Az értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek állománya 2012. június 30-án 117 milliárd forint volt, 82 milliárd forinttal nőtt 2011 végéhez képest. 109 milliárd forinttal nőtt az állomány a 2012 áprilisától bevezetett kétéves lejáratú fedezett hitel hitelintézetek általi igénybevételének köszönhetően. Ezt az új aktív oldali monetáris eszközt a bankok hitelezési képességének erősítése és egyben a vállalati hitelezés támogatása érdekében vezette be a jegybank. A hitel kamatköltsége a mindenkori jegybanki alapkamattal egyezik meg. Az egyedi banki forintlikviditás-hiány kiküszöbölése érdekében igénybe vehető kéthetes és hat hónapos futamidejű tenderes hitelekben bekövetkezett változások miatt 27 milliárd forinttal csökkent az állomány.

A jelzáloglevelekkel kapcsolatos követelések állománya egy-egy jelzáloglevél márciusi és májusi lejáratára miatt csökkent mintegy 10 milliárd forinttal. A változás a bruttó követelések állományában következett be, ami a névértéken kívül tartalmazza még a beszerzési árfolyam-különbözetet is. A félév során jelzáloglevelek értékvesztésének elszámolására, illetve visszairására nem került sor, mivel minősítés csak év végén történik.

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2011.12.31	2012.06.30	
1.	- 1 éven belüli	54 458	22 397	-32 061
2.	- 1-5 év	55 912	160 934	105 022
3.	- 5 éven túli	10 210	9 654	-556
4.	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen (1+2+3)	120 580	192 985	72 405

Az 1–5 év közötti hátralévő futamidejű állományban bekövetkezett 105 milliárd forintos növekedés csaknem teljes egészében a kétéves tenderes hitelek igénybevételének köszönhető.

3.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011.12.31	2012.06.30	
I.2.–VI.2.	Nettó forintpozíció	-1 198 939	-586 289	612 650
II.3.–VII.2.	Nettó devizapozíció	5 080	127	-4 953
	Összesen	-1 193 859	-586 162	607 697

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek 607,7 milliárd forinttal csökkentek 2012. június 30-ára. A nettó forintpozíció az előző év végéhez viszonyítva 612,7 milliárd forinttal javult, 2012. június 30-án 586,3 milliárd forint volt a nettó forintkötelezettségek állománya. Ebből jelentős arányt (445,4 milliárd forint) képviseltek a hitelintézetek egynapos betételhelyezései, annak ellenére, hogy a 2011 végéhez viszonyított állományuk a felére csökkent. Ennek pozícióra gyakorolt hatását tovább javította a kétéves hitelállomány megjelenése. A nettó devizakövetelések 2011 végi 5,1 milliárd forintos állománya 0,1 milliárd forintra csökkent. Ez utóbbi már csak a hitelintézeteknek eurolikviditást biztosító swapok nettó követelésállományát foglalja magába, mivel a végtörlesztési tenderekhez kapcsolódó swapok 2011 végén még fennálló állománya a tenderek befejeztével 2012 márciusában megszűnt. A hitelintézeteknek sem 2011. december 31-én, sem 2012. június 30-án nem volt az MNB-nél rövid lejáratra lekötött devizabetét-állománya.

3.9. A jegybanki arany- és devizatartalék

Állományok forintban

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011.12.31	2012.06.30	
	Aranykészlet	37 153	35 585	-1 568
	IMF szabad kvóta	27 196	25 555	-1 641
	Devizabetét	1 523 122	549 187	-973 935
	Deviza-értékpapírok	9 455 887	8 424 193	-1 031 694
	Deviza-repoügyletek állománya	561 156	1 097 175	536 019
II.1.	Arany- és devizatartalék összesen	11 604 514	10 131 695	-1 472 819

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 1472,8 milliárd forinttal 10 131,7 milliárd forintra csökkent 2012. június 30-ára. A változásban az állományok visszaesése és az árfolyam erősödése közel azonos súllyal játszott szerepet.

Állományok euróban

millió euro

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011.12.31	2012.06.30	
	Aranykészlet	119	123	4
	IMF szabad kvóta	87	89	2
	Devizabetét	4 896	1 906	-2 990
	Deviza-értékpapírok	30 392	29 228	-1 164
	Deviza-repougyletek állománya	1 804	3 807	2 003
II.1.	Arany- és devizatartalék összesen	37 298	35 153	-2 145

A forint hivatalos árfolyama 2011. december 31-én 311,13 forint/euro, 2012. június 30-án 288,22 forint/euro volt.

A devizatartalékok állományát növelte az Európai Uniótól kapott transferek nettó állománya, valamint a devizatartalék hozama. Az állományt csökkentette a háztartásoknak nyújtott deviza-jelzáloghitelek végtörlesztéséhez kapcsolódó euroeladási tenderek során a bankrendszerhez kiáramló deviza; az ÁKK államadósság-kezeléshez kapcsolódó műveletei; a rövid fedezett betétállomány visszaesése; az MNB saját adósságszolgálatához kapcsolódó kifizetései; valamint a Magyar Államkincstár (MÁK) nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói. A leírt hatások együttes eredményeként az euróban kifejezett devizatartalék 2,1 milliárd euróval csökkent 2012. június 30-ra.

3.10. Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011.12.31	2012.06.30	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	355 288	333 855	-21 433
	Visszavásárolt saját kötvények	39 967	37 801	-2 166
	Külföldi fedezeti ügyletek*	0	46	46
	Egyéb	1 420	514	-906
II.4.	Egyéb devizakövetelések összesen	396 675	372 216	-24 459

* A fedezeti célú határidős ügyletek átértékelési különbözete az MNB-re nézve megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 6 százalékos erősödése miatt csökkent.

Az MNB által külföldön kibocsátott és később visszavásárolt kötvények állománya a forint árfolyamának japán jennel és amerikai dollárral szembeni erősödése miatt mérséklődött 2,2 milliárd forinttal.

3.11. Egyéb betétek és kötelezettségek

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérlegso	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011. 12. 31.	2012.06.30	
	MNB kéthetes forintkötvények	3 403 292	3 948 243	544 951
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	4 460	5 710	1 250
	Egyéb kötelezettségek	14 611	8 433	-6 178
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	3 422 363	3 962 386	540 023

Az egyéb betétek és kötelezettségek 2012. június 30-i egyenlege 540 milliárd forinttal (15,8 százalékkal) nőtt az előző év végi értékhez képest, ami csaknem teljes egészében a kéthetes futamidejű MNB-forintkötvények állománynövekedésének tudható be. A kéthetes futamidejű MNB-kötvény a jegybank

legfontosabb monetáris politikai eszköze. A kötvények kibocsátáskori hozama megegyezik a mindenkor érvényes jegybanki alapkamattal.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011.12.31	2012.06.30	
	Kötvények	79 187	74 644	-4 543
	Passzív repoügyletek	963 259	87 331	-875 928
	IMF-betétek	1 084 749	1 103 794	19 045
	Külföldi betétek és hitelek	18 509	32 560	14 051
	Fedezeti ügyletek*	114 398	25 934	-88 464
	Egyéb kötelezettségek	362	337	-25
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	2 260 464	1 324 600	-935 864

* A fedezeti célú határidős ügyletek ártértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az egyéb devizakötelezettségek állománya 2012. június 30-ra 935,9 milliárd forinttal 1324,6 milliárd forintra esett. A hitelintézetekkel kötött swapokhoz euroforrást biztosító passzív repoügyletekből származó devizakötelezettségek 876 milliárd forintos csökkenése csaknem teljes egészében tranzakciós hatással magyarázható. A 2011 végi repoállomány egyik felét (1,5 milliárd euro) az EKB-val kötött, másik felét külföldi partnerekkel kötött repoügyletek teszik ki, míg a 2012. június végén fennálló 0,3 milliárd forintos állomány teljes egészében az EKB-val kötött ügyleteket jelenti. Az IMF-betétek állománya az évente egyszer, áprilisban esedékes, az IMF által közölt hivatalos árfolyamra történő átállás miatt 62,5 milliárd forinttal nőtt; a forint SDR-rel szembeni erősödése következtében viszont a félév során 43,5 milliárd forinttal csökkent, így összességében 19 milliárd forinttal emelkedett 2011 végéhez képest. A fedezeti ügyletek soron döntően a bank IMF-hitelfelvételhez kapcsolódó swapügyleteinek, az MNB külfölddel kötött fedezeti ügyleteinek nettó kötelezettsége szerepel.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2011.12.31	2012.06.30	
	- 1 éven belüli	1 728 487	901 426	-827 061
	- 1–5 éves	166 933	80 151	-86 782
	- 5 éven túli	365 044	343 023	-22 021
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	2 260 464	1 324 600	-935 864

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011.12.31	2012.06.30	
1.	- USD	57 979	50 146	-7 833
2.	- EUR-devizakör*	972 287	115 908	-856 379
3.	- JPY	31 051	28 818	-2 233
4.	- SDR	365 044	343 023	-22 021
5.	- Egyéb	719 705	760 771	41 066
6.	Egyéb devizakötelezettségek	2 146 066	1 298 666	-847 400

* Az EUR-devizakör az EUR-t és az árfolyamkockázati szempontból ide sorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP,CHF) tartalmazza.

Az egyéb soron szereplő 760,8 milliárd forintos 2012. június 30-i állomány nagyrészt az IMF-kvóta forintfedezete, amely félév végén 752,6 milliárd forint volt. Az EUR-devizakör 856,4 milliárd forintos csökkenésének túlnyomó része a rövid fedezett repoállomány visszaesésével magyarázható.

Külfölddel kötött fedezeti ügyletek devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011.12.31	2012.06.30	
1.	- USD	103 928	215 497	111 569
2.	- EUR-devizakör*	328 479	1 134 520	806 041
3.	- JPY	98 589	38	-98 551
4.	- Egyéb	364 417	426 915	62 498
5.	Fedezeti ügyletekből eredő követelések (1+2+3+4)	895 413	1 776 970	881 557
6.	- USD	190 042	290 820	100 778
7.	- EUR-devizakör*	330 715	305 143	-25 572
8.	- JPY	23 288	769 272	745 984
9.	- SDR	465 766	437 669	-28 097
10.	Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettségek (6+7+8+9)	1 009 811	1 802 904	793 093
11.	Nettó fedezeti kötelezettség (10-5)	114 398	25 934	-88 464

* Az EUR-devizakör az EUR-t és az árfolyamkockázati szempontból ide sorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP, CHF) tartalmazza.

3.12. Az MNB Nemzetközi Valutaalappal szembeni pozíciója

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011.12.31	2012.06.30	
II/1-ből	IMF szabad kvóta	27 196	25 556	-1 640
II/1-ből	SDR-betétek	202 047	160 212	-41 835
II/1-ből	IMF-nél elhelyezett nem kamatozó betétek	3 403	3 197	-206
II/4-ből	IMF-kvóta forintban befizetett része	355 288	333 856	-21 432
	IMF-fel szembeni követelések összesen	587 934	522 821	-65 113
VII/3-ből	IMF SDR-allokáció miatti tartozás	365 044	343 023	-22 021
VII/3-ből	IMF nem kamatozó betét	1	1	0
VII/3-ből	IMF-kvóta forintfedezet	719 705	760 770	41 065
VII/3-ből	IMF-fel szembeni swapkövetelés	-364 417	-426 915	-62 498
VII/3-ből	IMF-fel szembeni swapkötelezettség	465 766	437 669	-28 097
	IMF-fel szembeni kötelezettségek összesen	1 186 099	1 114 548	-71 551
	IMF-fel szembeni nettó kötelezettség	-598 165	-591 727	6 438

Az MNB által 2009-ben lehívott 1,3 milliárd SDR összegű IMF-hitel nyilvántartása – az IMF előírása szerint – swapügylet formájában történik, ez forintkövetelést és SDR-kötelezettséget jelent. A swapügylet 2012. június 30-án a kötelezettség oldalon jelent meg az átértékelések hatására: a forintkövetelés összegét az IMF határozza meg, a kötelezettség nagysága az SDR árfolyamától függ. A hiteltartozás összegét a táblázat IMF-fel szembeni swapkötelezettség sora mutatja, amelynek értéke 2012 első félévének végén 437,7 milliárd forint volt. Az IMF-től lehívott hitelösszeg a devizatartalékot, valamint forrásoldalon az IMF forintbetétjét növelte (IMF-kvóta forintfedezet).

Az SDR-allokáció miatti tartozás soron az IMF által 2009-ben végrehajtott SDR-kihelyezésből egyrészt 343 milliárd forint (991,1 millió SDR) mint lejárat nélküli kötelezettség jelent meg, másrészt ez az összeg növelte a devizatartalékban lévő SDR-betéteket. Az SDR-allokáció az IMF-től lehívott hitelek tőketartozásának és kamatának törlesztésére használható fel. 2012 első féléve során kizárólag kamatfizetés miatt történt felhasználás.

Az MNB mérleg alatti tételként mutatja ki a magyar állam IMF-fel szembeni hiteltartozásához kapcsolódó forintban kiadott kötelezvényét, amely az MNB-nél mint a hitelügylet ügynökénél letétként került elhelyezésre (lásd 3.18. pont). Az állami kötelezettségvállalás 2011. december 31-én kimutatott 1836,5 milliárd forintos összege az első félév végére 1708,2 milliárd forintra módosult, melyre a hitel februárban megkezdődött tőketörlesztése csökkentőleg, míg az árfolyamváltozás növelőleg hatott.

3.13. Befektetett eszközök

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (14,4 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (8,3 milliárd forint külföldi és 10,6 milliárd forint belföldi befektetés) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport						Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások mindösszesen
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök			Beruházások	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingatlanok	Berendezések	Bankjegy- és érmegyűjtemény eszközei		
Bruttó érték alakulása							
2011.12.31	7 845	31	12 030	10 832	235	12	30 985
Üzembe helyezés/Beszerzés	98	9	25	91	2	57	282
Egyéb növekedés	0	0	0	0	0	0	0
Selejt	0	0	0	-97	0	0	-97
Eladás	0	0	0	-3	0	0	-3
Térítés nélküli eszközátadás	0	0	0	-59	0	0	-59
Egyéb csökkenés/Átsorolás	0	0	0	-8	-1	0	-9
2012.06.30	7 943	40	12 055	10 756	236	69	31 099
Értékcsökkenés részletezése							
2011.12.31	6 620	0	2 474	6 902	0	0	15 996
Terv szerinti értékcsökkenés leírása	207	0	186	439	0	0	832
Állományból történő kivezetés	0	0	0	-166	0	0	-166
Átsorolás miatti csökkenés	0	0	0	0	0	0	0
2012.06.30	6 827	0	2 660	7 175	0	0	16 662
Nettó érték							
2011.12.31	1 225	31	9 556	3 930	235	12	14 989
2012.06.30	1 116	40	9 395	3 581	236	69	14 437
Változás	-109	9	-161	-349	1	57	-552

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2011.12.31	2012.06.30	2011.12.31	2012.06.30	2011	2012. I. félév
BIS	1,43	1,43	7144	6705	740	913
<i>millió SDR</i>			10	10		
<i>millió CHF</i>			13,5	13,5		
Európai Központi Bank	1,39	1,39	1739	1612	0	0
<i>ezer EUR</i>			5591	5591		
SWIFT	0,02	0,02	3	2	0	0
<i>ezer EUR</i>			8,6	8,6		
Befektetések összesen			8886	8319	740	913

* Az adott időszakban pénzügyileg rendezett osztalék.

2004. május 1-jén a Magyar Köztársaság csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és a 27 EU-tagállam jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják.

Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált.

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2012. június 30-án

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési
	ezer EUR		kulcs (%)
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	261 010	220 584	2,4256
Deutsche Bundesbank	2 037 777	1 722 155	18,9373
Eesti Pank	19 262	16 278	0,1790
Bank of Greece	211 436	178 688	1,9649
Banco de España	893 565	755 165	8,3040
Banque de France	1 530 294	1 293 274	14,2212
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	119 518	101 007	1,1107
Banca d'Italia	1 344 716	1 136 439	12,4966
Central Bank of Cyprus	14 731	12 450	0,1369
Banque centrale du Luxembourg	18 799	15 887	0,1747
Central Bank of Malta / Bank Centrali ta' Malta	6 801	5 747	0,0632
De Nederlandsche Bank	429 156	362 686	3,9882
Österreichische Nationalbank	208 940	176 578	1,9417
Banco de Portugal	188 354	159 181	1,7504
Banka Slovenije	35 381	29 901	0,3288
Národná banka Slovenska	74 614	63 058	0,6934
Suomen Pankki-Finlands Bank	134 928	114 029	1,2539
Euroövezetbeli NKB-k összesen	7 529 282	6 363 107	69,9705
Danmarks Nationalbank	159 634	5 986	1,4835
Sveriges Riksbank	242 997	9 112	2,2582
Bank of England	1 562 146	58 581	14,5172
Česká národní banka	155 728	5 840	1,4472
Latvijas Banka	30 528	1 145	0,2837
Lietuvos bankas	45 797	1 718	0,4256
Magyar Nemzeti Bank	149 100	5 591	1,3856
Narodowy Bank Polski	526 777	19 754	4,8954
Bulgarian National Bank	93 467	3 505	0,8686
Banca Națională a României	265 196	9 945	2,4645
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	3 231 370	121 177	30,0295
Összes NKB	10 760 652	6 484 284	100,0000

Az MNB mérlegének „III. Banküzemi eszközök” során, a „Befektetett eszközök” között az MNB EKB-részesedése is szerepel. A részesedés arányát és annak öt évente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakaszának 3. bekezdése határozza meg. Az alkalmazott számítási módszer szerint – az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján – Magyarország részesedése az EKB-ban a csatlakozáskor 1,3884 százalék, azaz 77,3 millió euro volt. A részesedés két esetben változhat, egyrészt új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, másrészt az öt évenkénti kiigazítással. Ez utóbbi miatt 2009. január 1-jétől az MNB tőkejegyzési kulcsa 1,3856 százalékra módosult, ezzel részesedése 79,8 millió euróra változott.

2010. december 29-i hatállyal az EKB az alaptőkéjét 5 milliárd euróval, 10 761 millió euróra emelte, aminek hatására Magyarország részesedése az EKB alaptőkéjéből 149,1 millió euróra nőtt, változatlan tőkejegyzési kulcs mellett. Ezzel egyidejűleg változott a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége, mindenkor részesedésük 7 százaléka helyett 3,75 százalékanak befizetésével kell az EKB működési költségeihez hozzájárulniuk az Alapokmány 47. szakasza értelmében. 2012. június 30-án a befektetés értéke az MNB mérlegében 5,6 millió euro volt.

Az MNB 2004. július 1-jén tagsági részesedést vállalt a londoni székhelyű és brit társasági jog alapján alapított CEBS Secretariat Ltd.-ben, amelynek alapító okirata alapján az Európai Bankfelügyeleti Bizottság (Committee of European Banking Supervisors, CEBS) részére adminisztratív szolgáltatásokat hivatott nyújtani. A tagok a működési költségekhez az éves pénzügyi terv alapján meghatározott kvótájuknak megfelelő mértékben évente járulnak hozzá. A tagsági részesedés nem igényelt befektetést,

értéke mindössze 1 angol font, ezért nem szerepel az MNB könyveiben a befektetések között. 2011-től a CEBS feladatait az Európai Bankhatóság (European Banking Authority, EBA) vette át, amelyben Magyarországot a továbbiakban a PSZÁF képviseli, az MNB pedig megfigyelő tagként vesz részt.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2011.12.31	2012.06.30	2011.12.31	2012.06.30	2011	2012. I. félév
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 17.	100,0	100,0	8 927	8 927	897	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa u. 1.	100,0	100,0	575	575	415	285
KELER Zrt. 1075 Budapest, Asbóth utca 9-11.	53,3	53,3	643	643	0	0
KELER KSZF Zrt. 1075 Budapest, Asbóth utca 9-11.	13,6	13,6	62	62	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	7,3	7,3	46	46	121	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1062 Budapest, Andrásy út 93.	6,9	6,9	321	321	90	77
Befektetések összesen			10 574	10 574	1 523	362

* Az adott időszakban pénzügyileg rendezett osztalék.

Belföldi befektetések főbb mutatószámai 2012. június 30-án

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Mérleg szerinti eredmény	Saját tőke	Adózott eredmény
	2012.06.30	2012.06.30	2012.06.30	2012.06.30	2012.06.30
Pénzjegynyomda Zrt.	8 927	326	448	9 701	448
Magyar Pénzverő Zrt.	575	421	182	1 178	182
KELER Zrt.	4 500	15 022	1 291	20 813	1 291
KELER KSZF Zrt.	20	633	-74	579	-74
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	2 496	3 625	743	6 864	743
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	541	4 916	312	5 769	312

millió forint

Gazdasági társaság neve	Értékesítés nettó árbevétele		Pénzügyi tevékenység bevételei		Egyéb bevételek		Rendkívüli bevételek	
	2011	2012. I. félév	2011	2012. I. félév	2011	2012. I. félév	2011	2012. I. félév
Pénzjegynyomda Zrt.	5183	3049	103	39	166	6	0	0
Magyar Pénzverő Zrt.	3350	1372	28	13	7	1	0	0
KELER Zrt.	n.a.	n.a.	11549	7780	296	174	0	0
KELER KSZF Zrt.	506	315	250	200	1	0	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	n.a.	n.a.	4400	2344	1339	817	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	3074*	1284*	118	32	10	17	0	0

n.a. Nem értelmezhető a bevétel kategória.

* Tőzsdei tevékenységből származó bevétel.

fő

Gazdasági társaság neve	Átlagos állományi létszám	
	2011.12.31	2012.06.30
Pénzjegynyomda Zrt.	335	305
Magyar Pénzverő Zrt.	38	38
KELER Zrt.	128	129
KELER KSZF Zrt.	0	1
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	128	140
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	59	58

Az MNB követelései és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
Pénzjegynyomda Zrt.	0	106
Magyar Pénzverő Zrt.	255	49
KELER Zrt.	0	0
KELER KSZF Zrt.	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	0	0
Összesen	255	155

A táblázatban szereplő követelések és kötelezettségek rövid lejáratúak.

A Pénzjegynyomda Zrt. a bankjegyek mellett okmányokat, zárjegyet, értékpapírokat állít elő elsősorban intézményi megrendelők számára. A vállalatnál végrehajtott fejlesztések lehetővé teszik a forintbankjegyek biztonságos gyártását. Az euro bevezetésével a forintbankjegy-gyártás meg fog szűnni, és az MNB döntése szerint a Pénzjegynyomda eurobankjegyeket nem fog gyártani. A társaság stratégiája a versenylényökre építve a bankjegygyártástól eltérő ágazatokban történő megjelenést célozza, amivel a kieső árbevétel pótolható, a Pénzjegynyomda növekedési pályán tartása, valamint a tulajdonosi érték megőrzése, növelése biztosítható.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata az MNB megrendelése alapján a készpénzforgalomhoz szükséges forgalmi pénzermék és az MNB által kibocsátott emlékpénzermék előállítás. A társaság szabad kapacitásainak hasznosításával saját érmeprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – emlék- és exportterméket gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön, nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában forgalmazza a jegybank által kibocsátott pénzerméket, gyűjtői célú bankjegyeket, a saját kibocsátású érmekeket és befektetési aranytermékeket.

3.14. Céltartalék és értékvesztés

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2011.12.31	Évközi változások		2012.06.30
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés(+)	Felhasználás/ visszaírás (-)	Értékvesztés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	3+4+5
I/2-ből	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	1 939	0	0	1 939
II/4-ből	Egyéb devizakövetelések	141	0	0	141
III/-ből	Egyéb eszközök	18	0	0	18
VIII.	Kötelezettségek	4 166	704	-1 043	3 827
	- határidős ügyletek	167	696	0	863
	- kötvénykölcsönzés	3 999	8	-1 043	2 964
	Összesen:	6 264	704	-1 043	5 925

A céltartalék és értékvesztés állománya 2012 első félévében nettó értékben 339 millió forinttal, 5925 millió forintra csökkent. Az adott időszakban értékvesztés elszámolására, illetve visszaírására nem került sor, mivel ilyen szempontból minősítés év közben nem történik.

Az egyéb célú származékos ügyletek 2011. december 31-én meglévő állományára további 682 millió forintos, a 2012-ben kötött ügyletekre 14 millió forintos céltartalék-képzés vált szükségessé az ügyletek negatív piaci értéke miatt.

A nemzetközi értékpapír-kölcsönzési szerződések szerint a kapott fedezet értékpapírokba való – ügynökök általi – befektetéséből származó esetleges veszteség teljes egészében az MNB-t terheli. Erre a veszteségre mint jövőbeni kötelezettségre – az óvatosság elvéből adódóan – céltartalékot kell képezni. A 2011. év végi 3999 milliárd forintos kötvénykölcsönzésre elszámolt céltartalék-állomány egyenlege 2964 milliárd forintra mérséklődött 2012. június 30-ra, aminek hátterében egyrészt a céltartalék-képzés alapjául szolgáló értékpapírok állományának nagyarányú csökkenése, másrészt a papírok piaci megítélésének javulása áll.

3.15. Aktív és passzív időbeli elhatárolások

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011.12.31.	2012.06.30.	
	Bankügyletek miatt	172 292	150 670	-21 622
	Belső gazdálkodás miatt	616	85	-531
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	172 908	150 755	-22 153
	Bankügyletek miatt	15 223	17 577	2 354
	Belső gazdálkodás miatt	861	31	-830
X.	Passzív időbeli elhatárolások	16 084	17 608	1 524

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül. A belső gazdálkodással kapcsolatos tárgyidőszaki bevételek és ráfordítások esetében a megelőző év végi, valamint 2012. első félévi különbség szezonális hatásokkal magyarázható.

3.16. Saját tőke alakulása

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2011.12.31.	Évközi változás	2012.06.30.
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	0	10 000
XI.2.	Eredménytartalék	33 426	13 597	47 023
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	1 324 963	-794 719	530 244
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	5 593	-22 123	-16 530
XI.6.	Mérleg szerinti eredmény	13 598	13 495	27 093
XI.	Saját tőke	1 387 580	-789 750	597 830

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 3.17. pontot.

3.17. A kiegyenlítési tartalékok alakulása

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2011.12.31.	2012.06.30.	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	1 324 963	530 244	-794 719
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	5 593	-16 530	-22 123
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	1 330 556	513 714	-816 842

2012 első félévében a forint hivatalos árfolyama a 283,73 és 321,93 forint/euro közötti, meglehetősen széles sávban mozgott. Az ország kockázati megítélésének alakulását mind az első, mind a második negyedévben nagymértékű volatilitás jellemezte, ami az erős árfolyam-ingadozásban is megmutatkozott. 2012. június 30-ra a megelőző év végi árfolyamhoz képest 7,4 százalékos erősödés következett be, ekkor az árfolyam 288,22 forint/euro volt. A devizatételek piaci és átlagos bekerülési árfolyamon számított

értékének különbözetéből adódó forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 794,7 milliárd forinttal 530,2 milliárd forintra mérséklődött.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka a piaci érték és a bekerülési érték különbségeként határozható meg. 2011. december 31-én az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaci értékülönözete a hozamváltozások hatására pozitív, 5,6 milliárd forint volt, míg 2012. június 30-án az év végivel ellentétesen ható piaci folyamatok miatt 16,5 milliárd forint negatív egyenleget mutatott.

A 2012. január 1-jétől hatályos MNB tv. módosította a kiegyenlítési tartalékok térítésével kapcsolatos korábbi szabályozást, és előírta az új szabályok alkalmazását már a 2011. évi beszámolóra is. A korábbi években a központi költségvetésnek akkor keletkezett térítési kötelezettsége, ha a mérleg fordulónapján a kiegyenlítési tartalékok valamelyike negatív egyenleget mutatott. 2011-től viszont összevontan szükséges a kiegyenlítési tartalékok egyenlegét vizsgálni, és amennyiben a kiegyenlítési tartalékok együttes egyenlege negatív, és az meghaladja az eredménytartalék, valamint a mérleg szerinti eredmény összevont pozitív egyenlegét, akkor a központi költségvetés térítést nyújt a negatív egyenleg erejéig.

A forint éves árfolyamváltozásának mértéke

forint/euro

Dátum	MNB hivatalos devizaárfolyam	Átlagos bekerülési árfolyam
2011.12.31.	311,13	269,02
2012.06.30.	288,22	270,74
Időszaki átértékelődés*		
2011-ben	-11,6%	
2012-ben (2012.06.30-ig)	7,4%	

* Magyarázat: + felértékelődés / - leértékelődés

3.18. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei

Fedezeti célú származékos ügyletekből származó kötelezettségek a kapcsolódó követelésekkel

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2011.12.31.			2012.06.30.		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	272 785	272 785	-1 824	445 001	445 001	-2 219
2.	Kamatfutures ügyletek	0	1 262 719	-6 750	0	414 498	1 730
3.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2)	272 785	1 535 504	-8 574	445 001	859 499	-489

Az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú kamatswapügyletek.

A kamatswapügyletek között a jegybanknak az ÁKK-val kötött ügyletei is szerepelnek, amelyek a devizaadósság kamatkockázatának csökkentésére szolgálnak, és ezeket az MNB a tőkepiacon ellenügylettel fedezi.

A kamatfutures ügyletek a portfólióban szereplő és külföldi állampapírok hozamemelkedése elleni védelem céljából kötött éven belüli ügyletek.

Egyéb célú származékos ügyletekből származó kötelezettségek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2011. 12. 31.		2012.06.30	
		Állomány	Piaci érték	Állomány	Piaci érték
1.	CDS-ügyletek	230 236	2653	208 960	-590
2.	Opció ügyletek	320	0	0	0
3.	Kamatfutures ügyletek	0	0	57 263	-12
4.	Egyéb célú származékos ügyletek összesen (1+2+3)	230 556	2 653	266 223	-602

A CDS-ügyletek (hitel-nemfizetési swap) között négy értékpapír hitelkockázatának csökkentése érdekében kötött ügylet szerepel 2016. évi lejáratával.

Nyitott opció ügylet nem volt 2012 első félévének végén.

A kamatfutures soron egy darab 2012. decemberi lejáratú ügyletet tart nyilván az MNB.

A származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2011.12.31.	2012.06.30	
	- 1 éven belüli	1 272 053	420 262	-851 791
	- 1–5 év	257 228	439 237	182 009
	- 5 éven túli	6 223	0	-6 223
1.	Fedezeti ügyletek	1 535 504	859 499	-676 005
	- 1 éven belüli	4 987	57 263	52 276
	- 1–5 év	225 569	208 960	-16 609
	- 5 éven túli	0	0	0
2.	Egyéb célú származékos műveletek	230 556	266 223	35 667
3.	Összesen (1+2)	1 766 060	1 125 722	-640 338

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011.12.31.	2012.06.30	
1.	IMF értékpapír-letéti számla	1 836 493	1 706 752	-129 741
2.	Garanciák	1 534	1 461	-73
3.	Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	3	2	-1
4.	Összesen (1+2+3)	1 838 030	1 708 215	-129 815

Az IMF értékpapír-letéti számlán az MNB letétként kezeli az IMF részére a magyar állam által kibocsátott forintkötelezvényt (lásd 3.12. pont).

A garanciák sor olyan exportgaranciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. A 2012. első félévi csökkenés részben árfolyamhatás, részben 3 darab garancia alóli mentesülés következménye.

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2011.12.31.	2012.06.30.	
	- 1 éven belüli	760 706	1 075 080	314 374
	- 1–5 év	1 077 324	633 135	-444 189
	- 5 éven túli	0	0	0
1.	Egyéb kötelezettségek összesen	1 838 030	1 708 215	-129 815

Értékpapír-ügyletek mérleg alatti nyilvántartása

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2011.12.31.	2012.06.30.	
1.	Kölcsönadott értékpapírok névértéke	1 059 329	1 102 434	43 105
2.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	263 615	344 258	80 643
3.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés			
	- bekerülési értéke	740 555	740 509	-46
	- piaci értéke	736 556	737 545	989
4.	Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	520 689	1 039 230	518 541
5.	Passzív repo keretében eladott értékpapírok névértéke	1 440 554	141 228	-1 299 326

A passzív repo keretében eladott értékpapírok vonatkozásában lásd a 3.11. pontot.

3.19. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2011. I. félév	2012. I. félév	Változás
1	2	3	4	4-3
(I.1.+II.2.)-(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	-9 637	-19 142	-9 505
(I.2.+II.3.)-(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	-17 324	-17 603	-279
(I.3.+II.1.+II.4.)-(X.3.+XI.3.)	Egyéb	-31 672	-32 182	-510
	Nettó kamateredmény	-48 431	-68 927	-10 294
(I.4.-X.4.) sorokból	Forint-értékpapírok	1 222	766	-456
(II.5-XI.4.) sorokból	Származékos ügyletek*	-78	-16 120	-16 042
(II.5.-XI.4.) sorokból	Egyéb	1 415	-23	-1 438
(I.4.+II.5.)-(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	2 459	-15 377	-17 836
(I.+II.)-(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	-56 174	-84 304	-28 130

* A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont utolsó táblázatában.

2012 első félévében a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 84,3 milliárd forint veszteség volt, 28,1 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának 56,2 milliárd forintos veszteségét.

A nettó kamateredmény 2011 első félévéhez képest 10,3 milliárd forinttal romlott, elsősorban az alapkamat előző év azonos időszakához viszonyított emelkedése, valamint az eurohozamok esése miatt, aminek hatását azonban a gyengébb árfolyam mérsékelte.

Az eredményt javította:

- a devizatartalékok után kapott, 10,5 milliárd forinttal több kamatbevétel;
- a hitelintézetekkel szembeni követelések 4,5 milliárd forinttal magasabb kamatbevétele, ami főként a 2011 decemberében végrehajtott értékpapír-csereügylet hatására megemelkedő jelzáloglevél-állománynak, valamint az idén bevezetett kétéves lejáratú fedezett hitelek igénybevételének köszönhető.

Az eredményt rontotta:

- a központi költségvetés növekvő forintbetétei és csökkenő devizabetétei után összesen 7,6 milliárd forinttal magasabb kamatfizetés;
- a forintállamkötvények alacsonyabb állománya utáni kamatbevétel 1,9 milliárd forintos csökkenése;
- a belföldi hitelintézetek által elhelyezett betétek utáni kamatráfordítás 4,8 milliárd forintos emelkedése;

- az MNB által kibocsátott kéthetes forintkötvények után fizetett 11,2 milliárd forinttal magasabb kamatráfordítás.

A nettó kamatjellegű eredmény 17,8 milliárd forinttal romlott. A forintértékpapírok kamatjellegű bevétele – amely a bekerülési értéken nyilvántartott állampapírok, illetve jelzáloglevelek beszerzési értéke és névértéke közötti különbözetének tárgyidőszakra jutó időarányos összegét tartalmazza – 0,5 milliárd forinttal csökkent. A származékos ügyletek devizaárfolyam-változáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak egyenlege 16 milliárd forinttal csökkent.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

Er.kim.sora	Megnevezés	2011. I. félév	2012. I. félév	Változás
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	5 550	22 327	16 777
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	22 799	19 219	-3 580
IV.-XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	-17 249	3 108	20 357

A pénzügyi műveletekből származó nyereség és veszteség a deviza- és forintértékpapírok értékesítéséből és lejáratából származó realizált nyereségeket és veszteségeket tartalmazza, valamint a CDS-ügyletekhez kapcsolódó eredménytégeket.

2012 első félévében a csökkenő devizapiaci hozamok hatására a pénzügyi műveletek realizált nyeresége 3,1 milliárd forint volt, szemben a megelőző év első félévének 17,2 milliárd forintos veszteségével.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

Sorszám	Megnevezés	2011. I. félév	2012. I. félév	Változás
1.	- currency swapok kamatbevétele	1 826	5 089	3 263
2.	- fedezeti kamatswapok bevétel jellegű kamatkülönbözete	1 229	425	-804
3.	- fedezeti FX-swapok kamatbevétele	1 334	4 475	3 141
4.	- fedezeti futures-ügyletek kamatbevétele	6 084	1 258	-4 826
5.	- fedezeti származékos ügyletek árfolyamnyeresége	0	0	0
6.	- egyéb célú ügyletek kamatbevétele	688	0	-688
7.	Származékos ügyletekből származó bevételek (1+2+3+4+5+6)	11 161	11 247	86
8.	- currency swapok kamatráfordítása	2 090	5 362	3 272
9.	- fedezeti kamatswapok ráfordítás jellegű kamatkülönbözete	701	0	-701
10.	- fedezeti FX-swapok kamatráfordítása	6 130	6 393	263
11.	- fedezeti futures-ügyletek kamatráfordítása	1 235	14 614	13 379
12.	- fedezeti származékos ügyletek árfolyamvesztesége és egyéb ráfordítása	27	998	971
13.	- egyéb célú ügyletek kamatráfordítása	1 056	0	-1 056
14.	Származékos ügyletekből származó ráfordítások (8+9+10+11+12+13)	11 239	27 367	16 128
15.	- currency swapok kamateredménye (1-8)	-264	-273	-9
16.	- fedezeti kamatswapok kamateredménye (2-9)	527	425	-102
17.	- fedezeti FX-swapok kamateredménye (3-10)	-4 796	-1 918	2 878
18.	- fedezeti futures-ügyletek kamateredménye (4-11)	4 849	-13 356	-18 205
19.	- fedezeti származékos ügyletek kamatjellegű eredménye (5-12)	-27	-998	-971
20.	- egyéb célú ügyletek kamateredménye (6-13)	-367	0	367
21.	Származékos ügyletek nettó eredménye (7-14)	-78	-16 120	-16 042

A currency swapok között részben külföldi partnerekkel, részben az ÁKK-val kötött ügyletek szerepelnek. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az MNB által korábban külföldön kibocsátott kötvények árfolyam- és kamatkockázatának fedezésére szolgálnak. A currency swapok nettó kamateredménye az összehasonlító időszakhoz közel azonos, 0,3 milliárd forint veszteség volt.

A kamatswapok kamateredményének 0,1 milliárd forintos csökkenését a 2011. első félévinél alacsonyabb devizakamatok okozták annak ellenére, hogy az ügyletek száma növekedett.

A fedezeti FX-swapok kamateredménye 2,9 milliárd forinttal javult nagyrészt a végtörlesztéshez kapcsolódó hitelintézeti devizaswapok miatt.

A fedezeti célú futures ügyletek kamateredménye 18,2 milliárd forinttal romlott a kötvényfutures ügyletek kamatráfordításának növekedése miatt.

3.20. A devizaállományok átértékeléséből származó eredmény összetevői

Megnevezés	millió forint	
	2011. I. félév	2012. I. félév
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	12 446	114 242
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	909 026	-794 719
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	921 472	-680 477

* Eredménykimutatás sora: III.–XII.

** A forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék (XI.4. mérlegsor)

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2012 első félévében 680,5 milliárd forint veszteség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó értékesítések során a bank 114,2 milliárd forint nyereséget realizált, míg 794,7 milliárd nem realizált árfolyamveszteség a forintárfolyam-kiegyenlítési tartalékot csökkentette.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 3.17. pontot.

3.21. Bankjegy- és érmegyártás költsége

Er.kim. sora	Megnevezés	millió forint		
		2011. I. félév	2012. I. félév	Változás
	Bankjeggyártási költség	3 163	1 392	-1 771
	Forgalmi érmeverés költsége	675	479	-196
	Emlékérmeverés költsége	158	366	208
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	3 996	2 237	-1 759

A bankjegy- és érmegyártás költsége 2,2 milliárd forint volt, az előző év azonos időszakához képest összesen 1,8 milliárd forinttal csökkent. A bankjeggyártási költségek jelentősen visszaestek, mivel a legyártott bankjegyek darabszáma közel a felére csökkent.

3.22. Egyéb eredmény

Er.kim. sora	Megnevezés	millió forint		
		2011. I. félév	2012. I. félév	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	494	486	-8
XV.1.	Jutalékráfordítások	352	405	53
	Jutalékeredmény összesen	142	81	-61
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	1 637	1 640	3
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	318	308	-10
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	1 319	1 332	13
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	1 461	1 413	-48

A jutalékból származó nettó eredmény alapvetően a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételek és -ráfordítások eredője. A vizsgált időszakot alacsonyabb díjtételek, valamint a 2011. december 5-től a STEP2-nél kedvezőbb feltételekkel üzemeltethető TARGET2 rendszerre történő átállás hatásai jellemezték.

A jutaléktól eltérő egyéb eredményt a 3.23. pont részletezi.

3.23. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2011. I. félév	2012. I. félév	Változás
1.	Részesedések osztaléka	1 401	1 275	-126
2.	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	150	361	211
3.	Befektetett pénzügyi eszközök megszűnése, átalakulása miatti bevétel	63	0	-63
4.	Egyéb bevétel	23	4	-19
5.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek (1+2+3+4)	1 637	1 640	3
6.	Végleges pénzáttadás	165	164	-1
7.	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	138	142	4
8.	Befektetett pénzügyi eszközök megszűnése, átalakulása miatti ráfordítás	7	0	-7
9.	Egyéb ráfordítás	8	2	-6
10.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások (6+7+8+9)	318	308	-10
11.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény (5-10)	1 319	1 332	13

A 2012. első féléves jutaléktól eltérő egyéb eredmény 2011 első félévével közel azonos szinten alakult:

- A befektetések után kapott osztalékként 2012. június 30-ig a BIS 913 millió forintot, a Magyar Pénzverő Zrt. 285 millió forintot és a BÉT 77 millió forintot fizetett ki az MNB számára.
- Az emlékérmék értékesítéséből származó nettó bevétel alakulását alapvetően az adott időszak emlékérmé-kibocsátási programja határozza meg. 2012. első félévben két új aranyérme kibocsátására is sor került az ezüst és színesfém emlékérmék mellett.
- A „Befektetett pénzügyi eszközök megszűnése miatti bevétel” és „...ráfordítás” sorokon a KELER KSZF Kft. részvénytársasággá alakulásával összefüggésben a befektetés könyv szerinti értékének emelkedéséből származó rendkívüli eredmény jelent meg 2011. első félévben.
- A végleges pénzáttadás hazai szervezetek, valamint alapítványok támogatását célozta.

3.24. A banküzemi bevételek és ráfordítások alakulása

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2011. I. félév	2012. I. félév	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	15	3	-12
	Közvetített szolgáltatások bevétele	8	11	3
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	61	61	0
	Egyéb bevételek	4	69	65
	Rendkívüli bevételek	1	1	0
VIII.	Banküzem bevételei összesen	89	145	56
	Anyagjellegű ráfordítások	1 777	1 728	-49
	Személyi jellegű ráfordítások	3 112	3 066	-46
	Értékcsökkenési leírás	933	831	-102
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-117	-127	-10
	Banküzem működési költségei összesen	5 705	5 498	-207
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	9	2	-7
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	9	11	2
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	62	61	-1
	Egyéb ráfordítások	11	41	30
	Banküzem működési ráfordításai összesen	91	115	24
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	5 796	5 613	-183
VIII.-XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-5 707	-5 468	239

A banküzem 2012. első félévi nettó eredménye 5,5 milliárd forint veszteség volt, ami 2011 hasonló időszakához képest 239 millió forinttal (4,2 százalékkal) csökkent. Ezen eredményt elsősorban a

banküzem működtetéséhez szükséges költségek határozzák meg, melyek összege 2012 első félévében 207 millió forinttal volt alacsonyabb az előző év első félévéhez viszonyítva.

A 2012. első félévi *anyagjellegű ráfordítások* 49 millió forinttal, 2,8 százalékkal csökkentek, ami az alábbi, egymással ellentétes hatásokkal magyarázható:

- Az előző év ugyanezen időszakához képest csökkentek a 2012. első félévi *egyéb költségek*, ami elsősorban annak a következménye, hogy 2011 első felében a holokauszt-perrel kapcsolatos feladatokat a magyar állam nevében eljáró nemzeti fejlesztési miniszter vette át a kapcsolódó további költségek viselésével egyetemben.
- A 2011. első félévi kiadásokhoz képest emelkedtek viszont a 2012. első félévi *IT-költségek*. Ez alapvetően két tényező eredménye: egyrészt az árfolyamváltozás okozott többletköltséget a devizában felmerülő számítástechnikai szolgáltatások esetében; másrészt az újonnan bevezetett portfóliókezelő rendszer magasabb költségekkel működtethető a korábbi évhez képest.
- 2011. első félévhez viszonyítva növekedtek az *üzemeltetési költségek* is, részben a jegybanktörvény változásához köthető, a Monetáris Tanács külső tagjai részére biztosított (bérelt, majd beszerzett) személygépkocsik üzemeltetési költségéből adódóan. Ezzel szemben csökkentőleg hatott az ingatlanfenntartáshoz kapcsolódó feladatok egyenletesebb ütemű megvalósulása.

A 2012. első félévi *személyi jellegű ráfordítások* a 2011. év ugyanezen időszakához képest 1,5 százalékkal, 46 millió forinttal alacsonyabbak, ami főként a munkáltatói felmondások csökkenésének tudható be, melynek hatását a járulékváltozások miatti többletkiadások ellensúlyozták.

Az *értékcsökkenési leírás* 2012. első félévi összege 11 százalékkal (több mint 100 millió forinttal) alacsonyabb az elmúlt év ugyanezen időszakában felmerülnél, így a tervezettnél megfelelően alakult.

Az *önköltség-átvezetések* soron megjelenő 127 millió forint túlnyomó részét a Magyar Pénzverő Zrt. által a Logisztikai központ részleges használatáért megtérített, továbbá a VIBER átterhelt üzemeltetési költségei teszi ki.

3.25. Létszám- és béradatok

Megnevezés	millió forint		
	2011. I. félév	2012. I. félév	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltsége	1 920	1 903	-1
Egyéb bérköltség*	116	88	-24
Kifizetett bérköltség	2 036	1 991	-2
Személyi jellegű egyéb kifizetés	452	418	-8
Járulékok	624	657	5
Személyi jellegű ráfordítás összesen	3 112	3 066	-1

* Egyéb bérköltség tartalmazza: a felmentési illetményre, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

Megnevezés	fő		
	2011. I. félév	2012. I. félév	Változás (%)
Munkavállalók átlagos létszáma	593	582	-1,9

A vezető tisztségviselők javadalmazása

millió forint

Testület	Tiszteletdíj
Monetáris Tanács*	31
Felügyelőbizottság	41

* Tartalmazza a tanács, MNB tv. 46. § (4) c) alapján MNB-vel munkaviszonyban álló külső tagjainak keresetét és a munkáltatói önkéntes nyugdíjpénztári hozzájárulásokat számukra.

A vezető tisztségviselőknek (igazgatósági, felügyelőbizottsági tagoknak) 2012 első félévében az MNB-vel szemben hiteltartozásuk nem volt.

Az MNB-nek korábbi vezető tisztségviselőivel szemben nyugdíjfizetési kötelezettsége nincs.

Budapest, 2012. szeptember 17.

Simor András
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

FÉLÉVES JELENTÉS

2012

